

088-0901000
www.legerdesheils.nl/ljr
Bezoekadres
Zeehaenkade 30
3526 LC Utrecht

Datum
4 september 2023
Onderwerp
Advisering conceptwetsvoorstel tweede vaststellingswet nieuw
Wetboek van Strafvorderingen
Kenmerk

**Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Sector Straf- en Sanctierecht**

**Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG**

Meer informatie bij
-

Geachte mevrouw _____,

In uw brief van 18 april 2023, kenmerk _____, heeft u de drie reclasseringsorganisaties (3RO) gevraagd om voor 1 augustus 2023 te adviseren over het conceptwetsvoorstel voor de tweede vaststellingswet van het Wetboek van Strafvordering. Graag maken wij van deze mogelijkheid gebruik. Wij hebben geen actieve rol gehad in de Gecombineerde werkgroep Sv. Bij de totstandkoming van het wetsvoorstel zijn wij als 3RO niet actief bevroegd op een aantal onderwerpen die voor ons wel relevant zijn.

Vanwege de vakantieperiode was het voor ons niet mogelijk om voor 1 augustus een reactie te geven die is afgestemd met de betrokken disciplines en directies binnen de 3RO. Wij zijn u erkentelijk voor het uitstel dat u ons heeft verleend. Wij hopen dat ons advies zal bijdragen aan duidelijke wetgeving die in de praktijk werkbaar is voor de hele keten.

Hieronder maken we eerst een aantal opmerkingen over het wetsvoorstel en de Memorie van Toelichting (MvT) in het algemeen. Deze opmerkingen gaan over onderwerpen die in het wetsvoorstel op meerdere plekken terugkomen. Daarna gaan we per artikel in op mogelijke onduidelijkheden en consequenties voor de uitvoering.

1 Algemene opmerkingen

1. Advies bij tbs met verpleging en PIJ-maatregel

Net als in de huidige wet staat in het nieuwe wetsvoorstel dat bij een vordering tot verlenging van de tbs-maatregel een advies van de reclassering moet worden overlegd, als géén sprake is van verpleging van overheidswege. Bij tbs met verpleging is dat niet verplicht. Omdat er op een verlengingszitting ook besloten kan worden tot voorwaardelijke beëindiging van de verpleging, is het ook in dat geval belangrijk dat er een advies is van de reclassering. Op basis van de problematiek van verdachten en veroordeelden adviseren wij wat er nodig en mogelijk is om risico's voor slachtoffers en de samenleving te beperken of te beheersen, zo mogelijk door middel van interventies gericht op structurele gedragsverandering. We adviseren welke bijzondere

voorwaarden nodig en mogelijk zijn tijdens de voorwaardelijke beëindiging, ook met het oog op de belangen van slachtoffers.

Bij proefverlof kan de reclassering volgens het huidige Reglement verpleging ter beschikking gestelden "haar beschouwingen inzake de wenselijkheid van verlenging" aan de tbs-kliniek zenden. De tbs-kliniek adviseert de minister over verlenging, waarbij de bevindingen van de reclassering kort weergegeven worden in een tekstblok in een standaarddocument. Wij vinden dat dit onvoldoende recht doet aan het belang van een advies van de reclassering. Nodig is dat wordt onderbouwd of een overgang naar voorwaardelijke beëindiging wenselijk en verantwoord is, welke wijzigingen in de bijzondere voorwaarden nodig zijn ten opzichte van het proefverlof en of een reclasseringstoezicht op die voorwaarden uitvoerbaar is.

Wij pleiten daarom voor een stevigere wettelijke verankering van een advies van de reclassering in bovengenoemde gevallen. Zie ook onze opmerkingen over de artikelen 7.4.4 en 7.4.5.

Hetzelfde geldt voor de PIJ-maatregel. Op dit moment is bij een (on)voorwaardelijke beëindiging, verlenging en omzetting naar tbs geen advies van de reclassering voorgeschreven. Wij vinden het nodig dat er in deze gevallen wel een advies van de reclassering is, vooral ook over de bijzondere voorwaarden die nodig en mogelijk zijn bij een overgang naar of voortzetting van een verblijf buiten de jeugdinrichting. Zie ook onze opmerkingen over de artikelen 7.7.11, 7.7.12 lid 3 en 7.7.13.

2. Adolescenten 18+

In artikel 7.7.6 is de toezichthoudende taak van de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) geregeld. In de huidige wetgeving geldt dit alleen voor de jeugdreclassering en daarnaast voor toezicht door de 3RO op minderjarigen. In artikel 7.7.6 wordt de toezichthoudende taak uitgebreid van minderjarigen naar jongvolwassenen tot 23 jaar. In de MvT wordt deze wijziging niet genoemd. Zie ook onze opmerkingen over artikel 7.7.6 lid 1. De vraag is waarom deze wijziging is aangebracht.

2 2.1 Knelpunten adolescentenstrafrecht

In de bijlage "Voortgang verbetertraject adolescentenstrafrecht" van 5 juli 2023 (kenmerk 4719355) bij de "Verzamelbrief justitiële jeugd" (kenmerk 4724848) die de minister op diezelfde datum aan de Tweede Kamer heeft gestuurd, staat dat in artikel 7.7.6 de toezichthoudende taak van de RvdK wordt uitgebreid van minderjarigen naar jongvolwassenen tot 23 jaar. De uitbreiding wordt genoemd als oplossing voor een betere samenwerking tussen RvdK en 3RO bij "de ASR-doelgroep".

Daarbij wordt ook verwezen naar de toevoeging in het wetsvoorstel voor Boek 6, dat de RvdK kan adviseren bij verdachten die ten tijde van het delict 18 jaar maar nog geen 23 jaar waren (artikel 6.1.29 lid 2). Dit is toegevoegd in het wetsvoorstel dat na het advies van de Raad van State aan de Tweede Kamer is aangeboden. Daarop hebben wij niet eerder een reactie kunnen geven. Deze wijziging wordt niet toegelicht in de betreffende MvT.

Het genoemde knelpunt staat niet op zich. Voor de doelgroep 18 tot 23 jaar zijn er verschillende knelpunten geconstateerd, onder andere in de evaluatie van het adolescentenstrafrecht van het WODC (2021), het advies "Adolescentenstrafrecht" van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) (2021) en het inspectierapport "Op maat adviseren" (2022). In het genoemde document "Voortgang verbetertraject adolescentenstrafrecht" worden deze knelpunten genoemd. Binnen de ketenbrede Projectgroep ASR vindt overleg plaats over deze

knelpunten, ook over beperkingen die de RvdK tegenkomt bij de uitoefening van zijn casusregietaak.

3 2.2 Toezichthoudende taak RvdK

Wij stellen voor om de uitbreiding van de toezichthoudende taak niet in de wet op te nemen. Wij zien niet hoe deze uitbreiding de informatiepositie van de RvdK verstevigt, en welke verbetering dat betekent voor de casusregierol. De casusregierol en toezichthoudende taak zijn immers geen doel op zich. Uiteindelijk gaat het om de bejegening van de adolescent, de beschikbaarheid van de benodigde interventies, het terugdringen van de risicofactoren en het bevorderen van beschermende factoren. Bij het uitvoeren van reclasseringstoezicht richten reclasseringswerkers zich op die doelen. De 3RO gebruiken voor adolescenten een methodiek met aandacht voor pedagogische aspecten, contact met de jongvolwassene in zijn eigen leefomgeving en betrokkenheid van het netwerk en de familie. De 3RO bewaken zelf de kwaliteit van de uitvoering van een toezicht. De Inspectie Justitie en Veiligheid toetst de kwaliteit van de taakuitvoering en de naleving van regels en normen. Daarbovenop is geen toezichthoudende taak van de RvdK nodig. Wat de RvdK doet in relatie tot de jeugdreclassering, is niet nodig voor de 3RO.

De casusregisseur van de RvdK kan in de zaken waarin dat nodig is voor de ontwikkeling van de jeugdige, vanuit pedagogisch oogpunt de afstemming in de keten bewaken. Regie is een actieve rol, en dat betekent dus ook dat de casusregisseur aangeeft welke informatie de RvdK mist om te bepalen welke (regie) activiteiten vanuit de RvdK nodig zijn. De reclasseringsadviezen en andere uitgebrachte rapporten van de reclassering zijn beschikbaar in JD-Online: deze zijn daarmee net zo toegankelijk als de rapporten van een collega van de RvdK. Daarnaast kan de RvdK nadere informatie aan de reclassering vragen. Bij verblijf in een jeugdinrichting kan dat via het nazorgoverleg. In het nazorgoverleg wordt gezamenlijk het perspectiefplan vormgegeven. Uitbreiding van de toezichthoudende taak van de RvdK naar meerderjarige jongvolwassenen kan extra administratief werk voor de reclassering betekenen. Voor minderjarigen onder toezicht van de 3RO is de toezichthoudende taak momenteel ingevuld met overleg over het plan van aanpak en halfjaarlijkse voortgangsrapportages. Dat geldt bij minderjarigen voor alle toezichten.

4 2.3 Advisering RvdK bij 18+

Het is niet duidelijk in welke gevallen een advies door de RvdK bij meerderjarigen (artikel 6.1.29 lid 2) meerwaarde kan hebben. In het genoemde document "Voortgang verbetertraject adolescentenstrafrecht" stelt de minister: "Met de uitbreiding van deze bevoegdheid kan beter gebruik worden gemaakt van de expertise van de RvdK voor de ASR-doelgroep." Wij zien dat niet als oplossing voor de geconstateerde knelpunten. De reclasseringswerkers van de 3RO hebben juist de expertise om onderzoek te doen naar de persoonlijkheid en de levensomstandigheden van 18- tot 23-jarigen, zoals is verwoord in artikel 6.1.29 lid 2. Wij zijn van mening dat wij goed kunnen adviseren voor deze doelgroep, ook als toepassing van het jeugdstrafrecht voor de hand ligt, met waar nodig overleg met de RvdK zoals afgesproken in het samenwerkingsconvenant RvdK-3RO.

5 2.4 Keuze voor jeugdstrafrecht of volwassenenstrafrecht

De eerder genoemde knelpunten worden gerelateerd aan het uitgangspunt "volwassenenstrafrecht tenzij" voor meerderjarige verdachten, dat binnen de strafrechtketen wordt gehanteerd. De RSJ heeft geopperd om het uitgangspunt "jeugdstrafrecht tenzij" te hanteren, en ook het WODC heeft dit uitgangspunt genoemd ter overweging. Voor de 3RO geldt dat uitgangspunt bij een advies in de fase van voorlopige hechtenis, als er te weinig tijd en

informatie is voor een goede afweging. Als er wel voldoende informatie is, dan adviseren wij alleen jeugdstrafrecht als dat een meerwaarde heeft ten opzichte van het volwassenenstrafrecht. De vraag is bij hoeveel jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar het jeugdstrafrecht het verschil maakt. Voor de invoering van het adolescentenstrafrecht heeft Significant ("Actualisatie impactanalyse Adolescentenstrafrecht", 2014) een raming gemaakt op basis van pilots waarbij de RvdK en de 3RO gezamenlijk hebben beoordeeld welk strafrecht passend is. Op basis van die gezamenlijke beoordeling kwam men uit op ongeveer 15% jeugdstrafrecht voor de doelgroep 18 tot 23 jaar. In 2019 adviseerden de 3RO in 14,8% van de reclasseringsadviezen het jeugdstrafrecht (zie de evaluatie van het WODC) ondanks de problemen met de jeugdhulp. Het is maar de vraag of in de reclasseringsadviezen vaak de noodzaak tot jeugdstrafrecht wordt gemist. De zaken waarin het Wegingskader ASR niet wordt ingevuld, kunnen ook de zaken zijn waarin er weinig aanleiding voor toepassing van het jeugdstrafrecht lijkt te zijn. In hetzelfde jaar 2019 is in slechts ruim 6% van de strafzaken tegen 18- tot 23-jarigen het jeugdstrafrecht toegepast. Dat betekent dat vrijwel geen jeugdstrafrecht wordt toegepast in strafzaken waarin de reclassering niet heeft geadviseerd. Het OM zal immers altijd een reclasseringsadvies aanvragen als het toepassing van het jeugdstrafrecht overweegt. Van belang is dat bij alle jongvolwassenen tot 23 jaar zo vroeg mogelijk in het traject wordt gescreend op basis van de indicatoren voor het jeugdstrafrecht.

6 2.5 Oplossingsrichtingen

Oplossingen liggen naar onze mening in meer aandacht bij het OM voor het aanvragen van een reclasseringsadvies voor deze doelgroep, gelijkrekken van de wettelijke bevoegdheden van de 3RO en de jeugdreclassering voor begeleiding en voor indicatie van jeugdhulp, een betere beschikbaarheid van jeugdhulp en betere uitwisseling van informatie met de RvdK. Dat laatste gebeurt o.a. via gezamenlijke ASR-teams, maar kan wellicht ook door meer bekendheid over ketensystemen en hoe deze worden gebruikt, bijvoorbeeld waar reclasseringsadviezen zijn te vinden in JD-Online.

Bij de jeugdhulp wordt in het genoemde document "Voortgang verbetertraject adolescentenstrafrecht" niet alleen gewezen op de beschikbaarheid ervan, maar ook op onduidelijkheid en terughoudendheid bij hulpaanbieders en gemeenten als de 3RO de jeugdhulp moeten organiseren. De vraag is of die terughoudendheid zal verdwijnen als hulpaanbieders en gemeenten meer kennis over het adolescentenstrafrecht hebben en als de 3RO net als de jeugdreclassering zou kunnen verwijzen naar jeugdhulp. Ook bij jeugdreclassering zijn gemeenten en hulpaanbieders terughoudend vanwege een gebrek aan (financiële middelen voor) jeugdhulp.

3. Taakverdeling bij toezicht

In de MvT staat: "Zowel in Boek 7 als Boek 8 zijn bevoegdheden en de rolverdeling tussen actoren verduidelijkt. Zo is in het kader van de tenuitvoerlegging de verantwoordelijkheidsverdeling tussen minister en openbaar ministerie, op basis van de huidige praktijk en werkafspraken, helderder opgeschreven." Inderdaad is de tekst over verantwoordelijkheden veranderd, maar helder vinden wij dit nog niet.

Dat gaat met name over de rol van het OM bij een toezicht. Met de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (USB) is de verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging verschoven van het OM naar de minister. In artikel 6:3:14 Sv (USB) en het nieuwe artikel 7.2.1 is echter nog steeds vermeld dat het OM belast kan zijn met "toezicht". De vraag is welke verantwoordelijkheid het OM heeft voor dat toezicht. In het "Samenwerkingsreglement Tenuitvoerlegging" dat het ministerie en de ketenpartners hebben

vastgesteld, is die verantwoordelijkheid voor het toezicht begrensd tot het nemen van vervolgbeslissingen: "Het OM is verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van voorwaarden, in verband met het nemen van vervolgbeslissingen." In de MvT staat een soortgelijke zin: "De officier van justitie is om deze reden verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving met betrekking tot het verkrijgen van vervolgbeslissingen." Daarbij wordt verwezen naar de MvT van de Wet USB, waarin staat dat het toezicht op de naleving "nauw verbonden" is met de aanhouding van de veroordeelde en het indienen van vorderingen tijdens de tenuitvoerlegging en dat om die reden het OM verantwoordelijk blijft voor het toezicht op de naleving.

Er is vanwege de Wet USB een gekunsteld onderscheid gemaakt tussen het feitelijke toezicht en een 'toezicht' waarvoor het OM verantwoordelijk kan zijn. Met het nieuwe wetboek kan dat gekunstelde onderscheid ongedaan worden gemaakt. Het is niet wenselijk om het nemen of verkrijgen van vervolgbeslissingen ook als "toezicht" te zien. Door te vermelden dat het OM belast kan zijn met toezicht, wordt onduidelijkheid gecreëerd over de verantwoordelijkheid en bevoegdheden van het OM over het uitvoeren van toezicht. Artikel 7.2.1 gaat over het uitvoeren van feitelijk toezicht. De bevoegdheden van de officier van justitie over aanhouding en vervolgbeslissingen staan al in andere wetsartikelen.

Wij zien niet in welke gevallen het OM verantwoordelijk zou zijn voor een (feitelijk) toezicht. Wij stellen dus voor om het OM niet te noemen als verantwoordelijke voor toezicht. Zie onze opmerkingen bij artikel 7.2.1 lid 2.

4. Toezicht op de bijzondere voorwaarden

Mede op verzoek van de reclassering heeft het ministerie recent een inventarisatie "Toezicht op de bijzondere voorwaarden" gestart naar knelpunten bij het toezicht op de naleving van bijzondere voorwaarden, aanwijzingen en maatregelen. Daarin zijn ook enkele wensen van de reclassering meegenomen. Wij zouden graag zien dat deze inventarisatie leidt tot ketenbrede voorstellen tot aanpassing van de wet, en dat de aanpassingen via een aanvullingswet worden doorgevoerd in het nieuwe Wetboek van strafvordering en andere wetten. Waar dat volgens ons mogelijk is, doen we hieronder al een voorstel voor wijzigingen in de tweede vaststellingswet zelf, voor het geval het niet lukt om de gewenste wijzigingen in een aanvullingswet mee te nemen.

Voor de reclassering zijn de volgende punten van belang.

7 4.1 Opdracht tot toezicht aan de reclassering

De rechter kan bij diverse modaliteiten opdracht geven dat de reclassering toezicht houdt op de naleving van bijzondere voorwaarden. In het huidige artikel 6:6:19 is ook voor straffen en maatregelen met een proeftijd in het algemeen geregeld dat de rechter de opdracht tot reclasseringstoezicht kan geven, alsnog geven, wijzigen of opheffen. In de praktijk leidt deze bevoegdheid van de rechter regelmatig tot problemen. Op sommige bijzondere voorwaarden kan de reclassering geen toezicht houden, zoals een contactverbod met het slachtoffer zonder elektronische monitoring. De rechtbank weet echter niet altijd wanneer een reclasseringstoezicht zinvol en mogelijk is. Dan geeft de rechtbank soms toch een opdracht tot reclasseringstoezicht terwijl de reclassering daaraan geen invulling kan geven.

Dat komt mede door de voorwaarde van rechtswege bij een voorwaardelijke straf dat de veroordeelde moet meewerken aan reclasseringstoezicht, die alleen geldt als er een bijzondere voorwaarde is gesteld. Bij de rechtspraak ontstaat daardoor de gedachte dat er bij elke bijzondere

voorwaarde reclasseringstoezicht hoort. Het komt regelmatig voor dat de rechtbank als automatisme de opdracht tot reclasseringstoezicht geeft.

De opdracht tot toezicht in een vonnis schept verwachtingen die in de praktijk niet altijd waargemaakt kunnen worden. Door de vermelding van het toezicht kunnen de rechter en ook anderen denken dat de veiligheid is geregeld, maar dat is een schijnveiligheid.

Daarom stellen wij voor om de opdracht tot toezicht niet bij de rechtbank (of het OM) te beleggen, maar bij de minister (het CJIB) op basis van de bijzondere voorwaarden die de rechtbank of het OM heeft gesteld.

Het past ook niet bij de verantwoordelijkheid van de rechtbank om 'op te leggen' wat van de reclassering wordt verwacht. De rechtbank is niet verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging: dat is het CJIB namens de minister. Het CJIB/AICE is beter in staat om te beoordelen of bij de gestelde bijzondere voorwaarden een reclasseringstoezicht nodig is, op basis van landelijke beleidsregels. Het CJIB/AICE kan dan 'ambtshalve' een toezichtopdracht geven. De reclassering houdt vervolgens toezicht binnen de kaders van de wet en de strafrechtelijke beslissing.

De rechtbank is verantwoordelijk om aan te geven wat van de veroordeelde wordt verwacht: in de bijzondere voorwaarden vermeldt de rechtbank welk gedrag de veroordeelde moet laten zien of wat de veroordeelde niet mag doen, om de kans op recidive te verminderen. Datzelfde geldt voor het OM in de rol van besliser bij een OM-afdoening. Daarbij dient de rechtbank of het OM er rekening mee te houden dat het voor de tenuitvoerlegging nodig kan zijn dat de verdachte of veroordeelde meewerkt aan reclasseringstoezicht. In de wet dient daartoe duidelijk bepaald te zijn wat dat inhoudt (zie hieronder 4.2).

Wij zien als wenselijke situatie:

- De rechtbank of het OM bepaalt de bijzondere voorwaarden waaraan de verdachte of veroordeelde zich moet houden, conform huidig recht. De rechtbank of het OM houdt er daarbij rekening mee dat de verdachte of veroordeelde zo nodig moet meewerken aan toezicht op de naleving van die bijzondere voorwaarden.
 - In de beleidsregels over ambtshalve toezichtopdrachten die het ministerie met ketenpartners voorbereidt, staat wanneer een reclasseringstoezicht is te verwachten gezien de gestelde bijzondere voorwaarden.
 - Eventueel kan de rechtbank conform huidig recht aangeven welke specifieke controle nodig en mogelijk is en dat de verdachte of veroordeelde daaraan moet meewerken, zoals bij elektronische monitoring. De rechtbank geeft daarmee aan dat de vrijheidsbeperking en eventuele inbreuk op de privacy proportioneel geacht worden gezien het belang van het toezicht. Volgens jurisprudentie van de Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2021:1403) kan de rechtbank ook een bijzondere voorwaarde stellen "die een gedraging van de veroordeelde betreft en die ertoe strekt het toezicht op (een) andere door de rechter op grond van artikel 14c lid 2 Sr gestelde bijzondere voorwaarde(n) mogelijk te maken of te bevorderen".
- De wet stelt dat de verdachte of veroordeelde van rechtswege moet meewerken aan reclasseringstoezicht hierop (en eventueel ander toezicht) indien dat toezicht wordt uitgevoerd.
 - Lid 3 van het huidige artikel 6:3:14 voorziet hier al in, maar koppelt deze verplichting aan de opdracht tot toezicht van de rechter, het OM of het CJIB. Bij ambtshalve toezichtopdrachten van het CJIB is het voor de verdachte of veroordeelde niet duidelijk of een toezichtopdracht is gegeven.
 - Daarom pleiten wij voor een algemene verplichting tot meewerken aan toezicht bij elke bijzondere voorwaarde, aanwijzing en maatregel waarop artikel 7.2.1 doelt. Daarbij moet duidelijk zijn dat die verplichting alleen geldt als bij de tenuitvoerlegging invulling wordt

gegeven aan reclasseringstoezicht op basis van de hierboven genoemde landelijke beleidsregels over ambtshalve toezichtopdrachten.

- Het CJIB/AICE bepaalt op basis van wettelijke kaders (de genoemde beleidsregels voor ambtshalve toezichtopdrachten) of een opdracht tot toezicht wordt gegeven.

Wij stellen voor om de tekst in artikel 7.2.7 lid 1 onder c, dat de rechtbank de opdracht tot reclasseringstoezicht kan geven, alsnog geven, wijzigen of opheffen, weg te laten. Datzelfde geldt voor de nieuwe tekst in lid 3 van artikel 7.3.9 over voorwaardelijke invrijheidstelling (v.i.), dat de officier van justitie aan het CJIB/AICE kan doorgeven dat het noodzakelijk is dat de reclassering toezicht houdt.

Wij stellen ook voor om de eerste zin van lid 4 van artikel 7.2.1 weg te halen: "Indien de rechter opdracht heeft gegeven tot het houden van reclasseringstoezicht, geeft Onze Minister een krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen reclasseringsinstelling opdracht toezicht te houden en de verdachte of de veroordeelde ten behoeve daarvan te begeleiden." Als de rechter geen opdracht tot toezicht meer geeft, dan is deze zin overbodig. Maar ook als de rechter een opdracht tot toezicht kan geven, is deze zin niet wenselijk. Bijvoorbeeld als de rechtbank bij alleen een contactverbod een opdracht tot reclasseringstoezicht heeft gegeven, zou het CJIB geen opdracht moeten verstrekken. Het CJIB is volgens artikel 3:1 van het "Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen" bevoegd om het toezicht te allen tijde te beëindigen na overleg met de (jeugd)reclassering. Dat betekent dat het CJIB de toezichtopdracht van de rechter kan intrekken, direct nadat het de toezichtopdracht heeft verstrekt in opdracht van de rechter. Volgens de zin in lid 4 moet het CJIB echter eerst een opdracht verstrekken. Dat leidt tot extra en onnodige handelingen. De ketensystemen voorzien er niet in dat de opdracht direct wordt ingetrokken na verstrekking.

Ook stellen we voor om de toevoeging van onderdeel b in artikel 7.7.5 weg te laten. Deze toevoeging verklaart de eerste zin van lid 4 van artikel 7.2.1 van overeenkomstige toepassing als het OM in een strafbeschikking de aanwijzing heeft gegeven dat de jeugdige of jongvolwassene zich zal richten naar de aanwijzingen van de (jeugd)reclassering.

8 4.2 Inhoud van reclasseringstoezicht

Tijdens een reclasseringstoezicht ziet de reclassering toe op de naleving van de bijzondere voorwaarden en begeleidt de verdachte of veroordeelde ten behoeve daarvan. Het toezicht is gericht op het verminderen van risicofactoren door gedragsverandering en door het versterken van beschermende factoren. Wenselijk is dat de wet duidelijkheid geeft welke activiteiten de reclassering hiervoor mag verrichten.

Naast de bijzondere voorwaarden geeft het meewerken aan reclasseringstoezicht een kader voor de uitvoering van het toezicht. Van rechtswege geldt dat het meewerken aan reclasseringstoezicht in ieder geval inhoudt: het meewerken aan huisbezoek en het zich melden bij de reclasseringsinstelling.

Geregeld leidt de reikwijdte van deze medewerking tot discussie. Bijvoorbeeld reclassenten die zich melden maar belangrijke informatie niet willen delen. Daardoor krijgen reclasseringswerkers onvoldoende zicht op de persoonlijke situatie van de verdachte of veroordeelde, waardoor zij het recidiverisico niet goed kunnen inschatten. Uit rechterlijke uitspraken blijkt dat de verdachte of veroordeelde basale informatie moet geven. Die basale informatie hoeft niet gericht te zijn op specifieke bijzondere voorwaarden, maar kan gaan over alle leefgebieden. Dit blijft echter een grijs gebied.

Wij pleiten ervoor dat in wet- en regelgeving meer expliciet wordt geregeld wat de kaders van het reclasseringstoezicht zijn waaraan de verdachte of veroordeelde moet meewerken, waarbij de verdachte of veroordeelde zich niet alleen moet melden, maar ook inzicht moet geven in zijn levensomstandigheden en denkpatronen zodat de reclassering een adequate inschatting kan maken van de problematiek en de risico's.

De noodzaak om duidelijk te maken wat het reclasseringstoezicht inhoudt, blijkt ook uit discussies over online controles. De wet biedt daarvoor geen duidelijkheid. Uit uitspraken van de Hoge Raad in zaken over kinderporno blijkt de verplichting om mee te werken aan controles die een inbreuk maken op de persoonlijke levenssfeer, slechts bij hoge uitzondering als bijzondere voorwaarde gesteld kan worden. Daarbij moet beschreven zijn welke waarborgen ter bescherming van de privacy in de werkwijze voor de controle zijn ingebouwd, zodat de rechtbank het belang van het toezicht en het belang van de privacy tegen elkaar kan afwegen. Bij andere gelegenheid hebben wij u gevraagd om de mogelijkheden voor wetswijzigingen op dit vlak te verkennen.

9 4.3 Algemene voorwaarde en voorwaarden van rechtswege

Bij de meeste modaliteiten geldt de algemene voorwaarde dat de verdachte of veroordeelde zich niet schuldig maakt aan een strafbaar feit. Bij sommige modaliteiten ontbreekt de algemene voorwaarde, met name bij de strafbeschikking, schorsing van de voorlopige hechtenis, tbs met voorwaarden, voorwaardelijke beëindiging van de tbs-verpleging en de gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel (GVM). Wenselijk is dat de algemene voorwaarde bij elke modaliteit geldt, zodat het mogelijk is om bij een nieuw strafbaar feit over te gaan tot sanctionering binnen de lopende modaliteit.

De voorwaarden van rechtswege betreffen het meewerken aan reclasseringstoezicht en het meewerken aan het vaststellen van de identiteit. Deze voorwaarden staan soms bij de modaliteit vermeld, soms ook niet. In het algemeen gelden deze voorwaarden volgens het huidige artikel 6:3:14 (nieuw 7.2.1).

Wenselijk is dat de voorwaarden van rechtswege worden vermeld in alle beslissingen waarvoor het CJIB/AICE ambtshalve een toezichtopdracht aan de reclassering kan geven. Dan weet de verdachte of veroordeelde dat hij daaraan moet meewerken, als er invulling wordt gegeven aan het toezicht. Daarom zou bij alle modaliteiten waarbij een toezicht mogelijk is volgens artikel 7.2.1, in de wet vermeld moeten worden dat de verdachte of veroordeelde van rechtswege moet meewerken aan toezicht voor zover dat wordt uitgevoerd. Eventueel kan daarbij verwezen worden naar artikel 7.2.1. En eventueel zou bijvoorbeeld meewerken aan een huisbezoek door een andere instantie bij bepaalde modaliteiten vermeld kunnen worden. Deze uitwerking zal hopelijk kunnen plaatsvinden binnen "Toezicht op de bijzondere voorwaarden".

Voor de inhoud van het meewerken aan reclasseringstoezicht zie hierboven. Wenselijk is dat daarbij wordt toegevoegd dat die verplichting (alleen) geldt voor zover er reclasseringstoezicht wordt uitgevoerd.

Voor het vaststellen van de identiteit is onduidelijk wanneer de verdachte of veroordeelde daaraan moet meewerken. Deze verplichting geldt alleen voor het toezicht. Dat kan reclasseringstoezicht zijn, maar ook een toezicht door een andere instantie of passieve handhaving door de politie. Wenselijk is dat deze verplichting wordt gekoppeld aan het uitvoeren van toezicht door de instanties en personen genoemd in lid 2 van artikel 7.2.1.

10 4.4 Eenduidigheid van de bijzondere voorwaarden

De opsomming welke bijzondere voorwaarden mogelijk zijn, verschilt per modaliteit. Bij o.a. de voorwaardelijke straf en de v.i. staat een uitgebreide opsomming. Bij veel andere modaliteiten staat een dergelijke opsomming niet, zoals bij schorsing van de voorlopige hechtenis. Wenselijk is dat er een palet van bijzondere voorwaarden is met een eenduidige betekenis van de voorwaarde, en dat per modaliteit wordt aangegeven welke bijzondere voorwaarden mogelijk zijn en welke niet, met onderbouwing vanuit de specifieke aard van de modaliteit. Bijvoorbeeld waarom een opname in een zorginstelling te ingrijpend is voor die modaliteit.

11 4.5 Eenduidige terminologie

Er zijn verschillen in terminologie bij de verschillende modaliteiten. Dat levert verwarring op in de uitvoering. We noemen hier enkele termen die verwarrend zijn.

- Bij sommige modaliteiten kunnen "bijzondere voorwaarden" worden gesteld. Bij een aantal modaliteiten kunnen dezelfde 'voorwaarden' aan de orde zijn, maar heten ze anders: (gedrags)aanwijzingen, maatregelen of bevelen. Wij zouden het duidelijker vinden als die modaliteiten worden aangepast, zodat standaard van "bijzondere voorwaarden" gesproken kan worden. Bijvoorbeeld bij de vrijheidsbepalende maatregel (artikel 38v Sr) zou de maatregel kunnen bestaan uit een sanctie (nu: "vervangende hechtenis") die alleen wordt toegepast als de veroordeelde zich niet houdt aan de "bijzondere voorwaarden" contactverbod etc. De gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbepalende maatregel (GVM) bestaat alleen uit bijzondere voorwaarden, ook met vervangende hechtenis als sanctie.
- Bij een voorwaardelijke straf wordt gesproken over een "proeftijd". Bij bijvoorbeeld de GVM en de tbs met voorwaarden geldt geen proeftijd van de voorwaarden, maar een termijn. Er is immers al sprake van een maatregel, en niet van een voorwaardelijk opgelegde maatregel. Het gebruik van termen "proeftijd" en "termijn" naast elkaar kan verwarrend zijn. Bijvoorbeeld in artikel 7.2.7 dat alleen geldt voor straffen en maatregelen met een proeftijd. Dan is niet direct duidelijk op welke straffen en maatregelen dat artikel van toepassing is.
- Het is niet duidelijk wat met de term "toezicht" wordt bedoeld. Bij een reclasseringstoezicht gaat het om zowel toezicht op de naleving (controle) als begeleiding van de verdachte of veroordeelde. Bij de politie gaat het niet om actief toezicht, maar om reactieve handhaving op basis van bestaande bevoegdheden voor haar handhavingstaak. De term "toezicht" door de politie schept verwachtingen - bijvoorbeeld bij slachtoffers - die niet waargemaakt kunnen worden. Wenselijk is dat de gebruikte termen de lading dekken.
- Net als in het huidige artikel 6:6:19 wordt in artikel 7.2.7 gesproken over een "opdracht tot reclasseringstoezicht". Dat is hetzelfde als lid 6 van in artikel 14c Sr. Ook in lid 4 van artikel 7.2.1 gaat het om een "opdracht toezicht te houden". In dat artikel staat onder lid 2 een opdracht tot het houden van toezicht door andere instellingen of personen vermeld. In plaats van "opdracht" (of "last") zouden wij willen spreken van een kennisgeving over een wettelijke taak. Elke instelling die volgens artikel 7.2.1 toezicht kan houden, doet dat vanuit een eigen verantwoordelijkheid voor de taken die bij wet aan die instelling zijn toebedeeld. Bij de politie gaat het om reactieve handhaving, niet om actief toezicht. Voor de reclassering gaat het om de wettelijke taak tot het houden van toezicht op de naleving van door de rechtbank of het OM gestelde voorwaarden (artikel 8 van de Reclasseringsregeling 1995).

Toezicht op basis van een kennisgeving over een wettelijke taak biedt mogelijkheden voor de reclassering om meer zelfstandig het toezicht uit te voeren. Bijvoorbeeld over het beëindigen van een toezicht als het toezicht geen meerwaarde meer heeft. Deze voortijdige positieve beëindiging is gewenst als de verdachte of veroordeelde zich heeft gehouden aan de bijzondere voorwaarden, het recidiverisico laag is en er geen doelen voor gedragsverandering of re-integratie meer zijn. In beleidsregels zouden dan kunnen staan wanneer de reclassering kan overgaan tot voortijdige beëindiging van het toezicht, in plaats van het huidige artikel 3:1, lid 2, van het Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen waarin die bevoegdheid bij het OM en het CJIB (namens de minister) is belegd.

5. Toegankelijkheid van de wetsteksten

Een reden voor een nieuw Wetboek van Strafvordering is dat het wetboek beter toegankelijk wordt. De Raad van State heeft in zijn advies over Boek 1 t/m 6 de vraag gesteld "of burgers en professionals in de praktijk met het nieuwe wetboek uit de voeten kunnen." Ook voor reclasseringswerkers is het van belang dat zij in het wetboek kunnen terugvinden wat in een bepaalde situatie is voorgeschreven. Daarnaast is het van belang dat de tekst eenduidig is, zodat er geen verschillende interpretaties ontstaan.

Eenvoudig taalgebruik bevordert de leesbaarheid van teksten. In het nieuwe wetboek zijn verouderde teksten aangepast. De tekst is echter nog steeds moeilijk te volgen voor niet-juristen. Bijvoorbeeld in lid 1 van artikel 7.4.6 staat: "De rechtbank wijst een vordering tot verlenging van de terbeschikkingstelling met verpleging van overheidswege niet af dan nadat de verpleging van overheidswege gedurende minimaal een jaar voorwaardelijk beëindigd is geweest." Het "niet dan nadat" is een moeilijke taalconstructie. Het lijkt alsof de rechtbank altijd moet besluiten tot verlenging na een jaar (of langer) voorwaardelijke beëindiging. Bedoeld wordt: de rechtbank wijst een vordering tot verlenging van de terbeschikkingstelling met verpleging van overheidswege toe zolang de verpleging van overheidswege nog geen jaar voorwaardelijk beëindigd is geweest.

Enkele opmerkingen over het woordgebruik en definities:

- In de tekst wordt consequent "tenuitvoerleggen" en "tenuitvoergelegde" (als bijvoeglijk naamwoord) gebruikt. In de woordenlijst der Nederlandse taal staat "ten uitvoer leggen" en niet "tenuitvoerleggen". Het moet dus ook zijn: "ten uitvoer gelegde".
- In de MvT staat de term "toezichtopdracht". Wij gebruiken de term "toezichtopdracht". Bij het uitspreken van het woord hoor je immers de s niet. Vergelijk "toezichthouder" en "taakstrafopdracht".
- Conform de huidige wetgeving wordt de term "elektronisch toezicht" gehanteerd. Inmiddels gebruiken we in de strafrechtketen de term "elektronische monitoring" (EM). Bedoeld wordt toezicht op een bijzondere voorwaarde met EM. De term "elektronisch toezicht" suggereert dat het hele toezicht 'elektronisch' is en dat de reclassering dan binnen het toezicht alleen maar EM gebruikt. Of dat de reclassering een apart elektronisch toezicht uitvoert naast het gewone reclasseringtoezicht. Het nieuwe Wetboek van Strafvordering en de bijbehorende invoeringswet is dé gelegenheid om de term ook overal in de wet aan te passen.
- De term "jongvolwassene" wordt genoemd maar is niet gedefinieerd. Zie de artikelgewijze opmerkingen over hoofdstuk 7 "Jeugdigen en jongvolwassenen".
- De term "strafrechtelijke beslissing" wordt beperkt tot beslissingen van de rechter tot oplegging van een straf of maatregel en tot strafbeschikkingen. Tot dusver werd die term breder gebruikt voor alle beslissingen voor het initiëren, wijzigen of beëindigen van een modaliteit met betrekking tot een strafbaar feit, niet alleen beslissingen van de rechter of het

OM maar ook beslissingen door DJI. We voorzien spraakverwarring bij een onderscheid in typen beslissing, en zouden "strafrechtelijke beslissing" als overkoepelende term willen blijven gebruiken. Zie onze opmerkingen over artikel 1.10.1.

De herstructurering heeft geleid tot het iets minder vaak verwijzen naar artikelen die van overeenkomstige toepassing zijn. In het huidige Boek 6 staan veel van dit soort verwijzingen, in het nieuwe Boek 7 zijn er dat iets minder. Vooral in hoofdstuk 7 "Jeugdigen en jongvolwassenen" staan er verwijzingen, waardoor niet goed duidelijk is wat de reikwijdte van de artikelen is. Bijvoorbeeld titel 2.2 is van toepassing op beslissingen onder het jeugdstrafrecht. Maar geldt artikel 7.2.8 (over gehele of gedeeltelijke tenuitvoerlegging van een voorwaardelijk niet ten uitvoer gelegde straf of maatregel) dan ook voor de voorwaardelijke beëindiging van de PIJ-maatregel? Zie onze opmerking daarover bij artikel 7.7.14.

De MvT geeft zowel uitleg over de inhoud van de wet als uitleg voor de wijzigingen in de nieuwe wet. Deze twee lopen door elkaar heen. Enerzijds wordt uit eerdere MvT's herhaald waarom ooit is gekozen voor de wetstekst. Dat is handig als toelichting, maar geeft niet de wetsgeschiedenis weer. Anderzijds wordt hier en daar iets gezegd over de nieuwe wijzigingen, maar die staan verstopt in de tekst. Het zou duidelijker zijn als de wijzigingen apart waren toegelicht, zodat in de wetsgeschiedenis ook goed terug te vinden is waarom de wet is veranderd. Verder staat er soms in de MvT dat de tekst inhoudelijk ongewijzigd is, maar is er wel degelijk een inhoudelijke wijziging. Zie de opmerkingen over de artikelen 7.3.9 t/m 7.3.11, 7.6.13, 7.7.6, 7.7.12 lid 4 en 7.2.27. Soms zijn de wijzigingen vermeld in de MvT, maar zonder toelichting waarom de tekst is gewijzigd. Voor de duiding van de wetsteksten is het nodig dat alle wijzigingen worden toegelicht.

12 Opmerkingen per artikel

13 Boek 1, Hoofdstuk 10 Tenuitvoerlegging

14 1.10.1

Er wordt onderscheid gemaakt tussen strafrechtelijke beslissingen en strafvorderlijke beslissingen. Tot dusver vielen strafvorderlijke beslissingen ook onder de noemer van strafrechtelijke beslissingen. Dat volgt uit de titels "Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen" en "Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen". In die titels is geen definitie van strafrechtelijke beslissingen gegeven, maar duidelijk is dat die titels ook gaan over bijvoorbeeld een bevel tot voorlopige hechtenis. In de Jeugdwet is wél een definitie van een strafrechtelijke beslissing gegeven: het gaat daarbij echter alleen om specifieke jeugdsancties in het Wetboek van strafrecht of het Wetboek van strafvordering, plus de voorlopige hechtenis voor jeugdigen.

Voor de reclassering is het verwarrend dat de wet een andere definitie geeft aan de term "strafrechtelijke beslissing" dan tot dusver gebruikelijk is binnen de keten. Voor de reclassering is van belang dat er een overkoepelende term is die alle beslissingen van artikel 1.10.1 omvat. Zodat we niet steeds moeten spreken van "strafvorderlijke en strafrechtelijke beslissingen", wellicht nog aan te vullen met "en andere bij de wet bepaalde beslissingen". Tot dusver was dat "strafrechtelijke beslissingen". Graag zien wij dat dat zo blijft.

We begrijpen dat het onderscheid tussen strafrechtelijke beslissingen en strafvorderlijke beslissingen wordt gebruikt om sommige artikelen alleen van toepassing te laten zijn op óf straffen, maatregelen en strafbeschikkingen óf de 'strafvorderlijke beslissingen' genoemd in lid 3.

In Boek 7 komt de term "strafvorderlijke beslissing" maar acht keer voor. We denken dat het mogelijk is om op een minder ingewikkelde manier aan te geven om welke beslissingen het gaat.

In lid 4 gaat het om "beslissingen die zijn genomen in het kader van de tenuitvoerlegging". In de MvT staat daarover: "De onduidelijkheid rondom deze en andere twijfelgevallen zou kunnen worden opgelost door alle vervolgbeslissingen waarvan het niet vanzelf spreekt dat de effectuering ervan deel uitmaakt van de tenuitvoerleggingstaak van de minister, afzonderlijk te vermelden in het tweede of het derde lid. Dat is echter een moeizame aangelegenheid, die vraagt om het maken van een precies onderscheid tussen beslissingen die wel en beslissingen die geen twijfelgeval opleveren. In plaats daarvan is in het vierde lid generiek bepaald dat voor alle beslissingen die worden genomen in het kader van de tenuitvoerlegging van de in het eerste lid genoemde beslissingen, geldt dat de effectuering ervan gerekend wordt tot de aan de minister toebedeelde tenuitvoerleggingstaak. ... Het voordeel van deze oplossing is tevens dat zij de regeling vereenvoudigt." Inderdaad is de tekst daardoor korter, maar daardoor blijft juist onduidelijkheid bestaan. Juist als er twijfelgevallen zijn, is het nodig om precies te benoemen of ze wel of niet onder artikel 1.10.1 vallen. Dat zou ook in lagere regelgeving kunnen.

15 1.10.2

Wij vinden het passen bij een goede rechtspleging dat een bezwaarschrift tegen de beslissing tot omzetting in vervangende hechtenis na een mislukte taakstraf (artikel 7.6.21) een schorsende werking voor de vervangende hechtenis heeft.

Volgens de toelichting op artikel 7.6.21 in de MvT is in het wetsvoorstel toegevoegd dat het bezwaarschrift een schorsende werking heeft: "In afwijking van het huidige recht wordt de vervangende hechtenis niet toegepast zolang niet op het bezwaarschrift is beslist. Een bezwaarschrift is namelijk een gewoon rechtsmiddel met schorsende werking (artikel 1.10.2, tweede lid, in samenhang met artikel 5.1.2). Het onderzoek op de zitting vindt om die reden zo spoedig mogelijk plaats."

In artikel 7.6.21 is toegevoegd dat de zitting zo spoedig mogelijk plaatsvindt. In de MvT wordt als reden daarvoor de schorsende werking van het bezwaarschrift genoemd.

Dat het bezwaarschrift een schorsende werking heeft, zien we echter niet direct terug in het wetsvoorstel. In de genoemde tekst in de MvT wordt gesteld dat een bezwaarschrift een gewoon rechtsmiddel is. Maar dat is ook al zo in de huidige wetgeving (artikel 449 Sv). De vraag is waar de "afwijking van het huidige recht" dan is doorgevoerd in het wetsvoorstel.

In artikel 1.10.2 is een wijziging doorgevoerd over de schorsende werking van een gewoon rechtsmiddel. Op dit moment geldt dat een "rechterlijke beslissing" niet ten uitvoer wordt gelegd zolang de rechter nog kan beslissen op een gewoon rechtsmiddel (huidig artikel 6:1:16 lid 1). In het wetsvoorstel is dat gewijzigd in "strafrechtelijke beslissing" (artikel 1.10.2 lid 2). Een "strafrechtelijke beslissing" is volgens artikel 1.10.1 lid 1 óf een rechterlijke beslissing tot oplegging van een straf of maatregel, óf een strafbeschikking. De beslissing tot omzetting is echter geen van beide. Het is een beslissing in het kader van de tenuitvoerlegging van een strafrechtelijke beslissing (het vonnis), waarin de taakstraf is opgelegd en de vervangende hechtenis is bepaald. De vraag is of een rechtsmiddel tegen een dergelijke vervolgbeslissing gezien wordt als rechtsmiddel tegen een vonnis. Als het antwoord daarop bevestigend is, dan zou nu ook al gelden dat een bezwaarschrift een schorsende werking heeft volgens artikel 6:1:16 lid 1.

Op dit moment gaat het CJIB echter al over tot tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis, terwijl de rechter zich er nog over moet uitspreken. Als de rechter vervolgens het bezwaarschrift gegrond verklaart, kan de vervangende hechtenis niet worden teruggedraaid. De vervangende

hechtenis, en eventuele detentieschade, is dan al een feit. Dat doet ook tekort aan de beslissing van de rechter.

In de praktijk levert het wrange situaties op als het CJIB/AICE de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis start omdat het bezwaarschrift geen schorsende werking heeft. Taakgestraften die een bezwaarschrift hebben ingediend tegen de omzetting, worden plots 'van hun bed gelicht'. Als de taakgestrafte ook een toezicht heeft, kan die plotse vrijheidsbeneming de toezichtactiviteiten doorkruisen.

Wij verzoeken u om het wetsvoorstel aan te passen, zodat ook in de wet zelf duidelijk is dat een bezwaarschrift tegen de beslissing tot omzetting in vervangende hechtenis een schorsende werking heeft voor de vervangende hechtenis.

Omdat deze wetswijziging nog jaren op zich zal laten wachten, verzoeken wij u nu al om in overleg met het CJIB de werkwijze hiermee in lijn te brengen. Het CJIB/AICE moet de tenuitvoerlegging "zo spoedig mogelijk" starten, maar bij dat "zo spoedig mogelijk" zou het CJIB/AICE ook nu al rekening kunnen houden met het algemene uitgangspunt dat tenuitvoerlegging pas plaatsvindt nadat de rechter een beslissing heeft genomen.

16 1.10.5 en 7.2.1

In de MvT wordt gesteld dat de term "opdracht" de verhouding tussen minister en politie beter weergeeft dan "last" of "bevel". In het Nederlands is er echter weinig verschil tussen "last" of "bevel" en "opdracht".

Met "opdracht" wordt de verhouding tussen minister en politie gelijkgesteld aan de relatie tussen minister en reclassering bij toezicht. Het eenmalig aanhouden van een verdachte of veroordeelde is echter van een andere orde dan het uitvoeren van een reclasseringstoezicht. Bij de algemene opmerkingen onder punt 4.5 hebben we juist gezegd dat we de term "opdracht" (of "last") niet passend vinden voor een reclasseringstoezicht.

17 Boek 7, Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

18 7.1.1

Het gaat hier om "strafrechtelijke beslissingen, strafvorderlijke beslissingen tot vrijheidsbeneming en andere bij de wet bepaalde beslissingen" (artikel 1.10.1 lid 1). Het "bij de wet" is heel breed. De vraag is of het OM dan ook civielrechtelijke beslissingen moet doorgeven aan het CJIB.

Bijvoorbeeld een rechterlijke machtiging moet niet alleen ten uitvoer worden gelegd, maar is ook van belang voor de tenuitvoerlegging van andere beslissingen, met name als een verplichte opname die tenuitvoerlegging opschort.

19 7.1.8

In lid 1 van artikel 7.1.8 staat: "De tenuitvoerleggingstermijn gaat in op de dag na die waarop de strafrechtelijke beslissing kan worden tenuitvoergelegd." Volgens de MvT is dit ongewijzigd overgenomen van het huidige artikel 6:1:23 lid 1. In artikel 6:1:23 gaat het echter om "de rechterlijke uitspraak of de strafbeschikking". In artikel 7.1.8 wordt met "strafrechtelijke beslissing" de rechterlijke uitspraak beperkt tot het opleggen van een straf of maatregel. Het artikel valt ook onder een titel die alleen over de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen gaat. De nieuwe tekst met "strafrechtelijke beslissing" maakt dat bijvoorbeeld de tenuitvoerlegging van de schorsing van de voorlopige hechtenis onder voorwaarden niet valt onder dit artikel: dat is

immers een "strafvorderlijke beslissing". Niet toegelicht wordt waarom dit artikel voor strafvorderlijke beslissingen niet van toepassing hoeft te zijn. We nemen verder aan dat de tenuitvoerleggingstermijn van dadelijk uitvoerbare beslissingen begint vanaf de datum beslissing. Ook dat zien we niet staan in de wet en de MvT.

20 7.1.24

De nieuwe wetstekst stelt dat het OM degene die met het reclasseringstoezicht is belast, "in voorkomende gevallen" informeert over de beslissing van de raadkamer. Onduidelijk is wat moet worden verstaan onder "in voorkomende gevallen". De MvT licht dit niet toe. In het huidige artikel 6:6:4 staat dat het gaat om beslissingen met een wijziging van de bijzondere voorwaarden.

In het algemeen moet het OM de voor tenuitvoerlegging vatbare beslissingen aan het CJIB/AICE doorgeven. Als de beslissing direct voor tenuitvoerlegging vatbaar is (zoals bij tul-beslissingen), verstrekt het OM de beslissing direct aan het CJIB/AICE. Het CJIB/AICE moet ervoor zorgdragen dat alle beslissingen die relevant zijn voor een reclasseringstoezicht, bij de reclassering bekend worden. Het is daarom de vraag wat de tekst over het informeren van de reclassering door het OM toevoegt.

De formulering met "in voorkomende gevallen" betekent dat het OM zelf kan beslissen in welke gevallen de reclassering rechtstreeks geïnformeerd wordt. Dat kan het OM waarschijnlijk ook doen zonder dat dat in de wet staat. Althans, we gaan ervan uit dat het OM bevoegd is om de reclassering hierover te informeren. Mogelijk is de wettelijke grondslag daarvoor geregeld in de vermelding dat o.a. de officier van justitie is belast met het toezicht (artikel 7.7.1 lid 2), waarvan wij voorstellen om de officier van justitie daar niet te vermelden.

Als met artikel 7.1.24 wordt beoogd om een wettelijke grondslag voor de verstrekking van beslissingen door het OM aan de reclassering te behouden, zien wij dat graag toegelicht in de MvT. Mocht dat niet het geval zijn, dan verzoeken wij u deze zinsnede weg te laten.

21 Boek 7, Hoofdstuk 2 Toezicht en voorwaarden

22 7.2.1 algemeen

In de MvT staat: "De minister is verantwoordelijk voor het feitelijke toezicht op de naleving in de vorm van reclasseringstoezicht. Het feitelijke, dagelijkse toezicht wordt in de praktijk meestal uitgeoefend door de reclassering of de politie." Alleen de (jeugd)reclassering voert reclasseringstoezicht uit. En ook andere organisaties dan de politie en reclassering kunnen toezicht uitvoeren, al is dat wel een uitzondering. Wij stellen voor om "in de vorm van reclasseringstoezicht" te schrappen.

23 7.2.1 lid 1

In artikel 28 Sr is vermeld dat de rechter de reclassering opdracht kan geven toezicht te houden op een beroepsverbod als bijkomende straf. In de praktijk blijkt dat de reclassering geen invulling kan geven aan een toezicht op een beroepsverbod. In de huidige "Aanwijzing kader voor toepassing van voorwaarden, gedragsaanwijzingen en maatregelen" is al opgenomen dat de officier van justitie geen toezicht door de reclassering vordert bij een voorwaarde tot een verbod op bepaalde werkzaamheden. Met uw ministerie en ketenpartners zijn er beleidsregels voor "ambtshalve toezichtopdrachten" voorbereid, waarin eveneens geen reclasseringstoezicht hoort bij een beroepsverbod.

Daarnaast is het mogelijk dat een andere organisatie wel toezicht houdt, voor zover dat mogelijk en nodig is. In veel gevallen voorziet een door werkgevers verplichte VOG al in handhaving van een beroepsverbod. Soms kan een andere organisatie toezicht houden, bijvoorbeeld of de veroordeelde in een beroepsregister is ingeschreven.

In artikel 7.2.1 kan de bijkomende straf blijven staan, maar zonder "indien de rechter opdracht heeft gegeven tot het houden van reclasseringstoezicht". Het CJIB/AICE kan dan "andere instellingen" (lid 2) informeren over het benodigde toezicht. Wij verzoeken u dus om deze toevoeging weg te halen.

Wij stellen ook voor om lid 4 van artikel 28 Sr te laten vervallen, volgens welk lid de rechter opdracht tot reclasseringstoezicht op een beroepsverbod kan geven. In het overleg met uw ministerie over "Toezicht op de bijzondere voorwaarden" zullen wij hierop terugkomen.

24 7.2.1 lid 2

Lid 2 is nieuw. In lid 2 staan diverse organisaties die zijn belast met toezicht. Maar er staat niet bij wanneer die organisaties zijn belast met toezicht, behalve bij de reclassering ("met een opdracht tot reclasseringstoezicht") en bij andere instellingen of personen (indien er een opdracht tot toezicht is gegeven). Het is niet zo dat al die organisaties allemaal tegelijk verantwoordelijk zijn voor het hele toezicht. Daarom is het beter om te vermelden dat genoemde organisaties een rol kunnen hebben in het toezicht, voor zover die rol aansluit bij hun wettelijke taken. Bijvoorbeeld de politie kan vanuit haar handhavingstaak acteren op een melding van een overtreding van een contactverbod. De Landelijke Inspectie Dierenbescherming kan een rol hebben bij het toezicht op een houdverbod dieren. Voor de reclassering gaat het om de wettelijke taak tot het houden van toezicht op de naleving van gestelde voorwaarden (artikel 8 van de Reclasseringsregeling 1995).

Het OM hoort volgens ons niet in dit rijtje. Met USB is de verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging verschoven van het OM naar de minister. Zoals in de MvT staat, kan het OM zich daardoor richten op zijn kerntaken, te weten de opsporing en vervolging van strafbare feiten. In het "Samenwerkingsreglement Tenuitvoerlegging" van de ketenpartners en het ministerie is die verantwoordelijkheid voor het toezicht begrensd tot het nemen van vervolgbeslissingen. In de MvT staat: "De officier van justitie is om deze reden verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving met betrekking tot het verkrijgen van vervolgbeslissingen." Maar het verkrijgen van vervolgbeslissingen is geen "toezicht".

Wij stellen dus voor om "de officier van justitie" te schrappen in lid 2. En ook om de genoemde zin in de MvT te vervangen door: "De officier van justitie is om deze reden verantwoordelijk het verkrijgen van vervolgbeslissingen."

Eventueel zou iets over de verantwoordelijkheid van het OM vermeld kunnen worden, zoals: "Het openbaar ministerie is verantwoordelijk tot het nemen van vervolgbeslissingen, al dan niet tot het indienen van een vordering bij de rechter, ten aanzien van de naleving als bedoeld in het eerste lid."

In onderdeel f wordt een toezicht door andere instellingen of personen genoemd. In de MvT staat: "Tot slot komt het voor dat de rechter een bijzondere voorwaarde stelt of een bijkomende straf oplegt zonder dat reclasseringstoezicht wordt bevolen en waarbij ook ambtshalve reclasseringstoezicht niet het gewenste toezicht oplevert. In dat geval wordt toezicht gehouden door andere instellingen of personen (onderdeel f)."

Het is echter niet zo dat er altijd toezicht moet en kan zijn. Een bijzondere voorwaarde kan ook gesteld worden ter afschrikking: mocht achteraf blijken dat de veroordeelde voorwaarde heeft overtreden, dan kan dat consequenties hebben.

Bovendien hoeven reclasseringstoezicht en toezicht door andere instellingen elkaar niet uit te sluiten. Ze kunnen elkaar ook versterken. Dat geldt ook bij een locatieverbod met elektronische monitoring, waarbij de reclassering toezicht houdt en de politie reactief handhaaft.

Verder staat in de MvT als voorbeeld van een voorwaarde met toezicht door andere instellingen: "de verplichting tot het volgen van onderwijs door een niet leerplichtige veroordeelde". In de concept beleidsregels over ambtshalve toezichtopdrachten hoort bij deze voorwaarde ook reclasseringstoezicht, vanuit de gedachte dat de veroordeelde ook toegeleid moet worden naar school of opleiding. We vinden dit dus geen goed voorbeeld van een toezicht door een andere instantie zonder reclasseringstoezicht.

Tot slot ontbreekt dat de minister een opdracht tot toezicht (of kennisgeving) aan deze andere instellingen of personen kan geven. In lid 4 is dat wel vermeld voor reclasseringstoezicht.

25 7.2.1 lid 3

Ook lid 3 is nieuw. In lid 3 staat dat het OM bevelen kan geven aan de politie in het kader van het 'toezicht'. Wij zien niet hoe het OM - vanuit zijn verantwoordelijkheid voor het verkrijgen van vervolgs beslissingen - aanwijzingen of bevelen aan de politie kan geven tijdens de tenuitvoerlegging. Uiteraard kan het OM de veroordeelde laten aanhouden, maar dat valt onder artikel 7.2.2. Ook in artikel 1.10.8 staat al dat het OM een beroep op de politie kan doen tijdens de tenuitvoerlegging.

Als het gaat om 'toezicht' dan zou het OM bijvoorbeeld aan de politie kunnen opdragen om geregeld langs te gaan bij een veroordeelde met een locatiegebod. Dit past echter niet meer bij de verantwoordelijkheid van het OM. Het OM kan wel adviseren over de tenuitvoerlegging (huidig artikel 6:1:10, nieuw artikel 7.1.2).

Wij stellen dus voor om lid 3 te schrappen.

26 7.2.1 lid 4

Net als in het huidige artikel 6:3:14 staat hier: "Indien de rechter opdracht heeft gegeven tot het houden van reclasseringstoezicht, geeft Onze Minister een krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen reclasseringsinstelling opdracht toezicht te houden en de verdachte of de veroordeelde ten behoeve daarvan te begeleiden." In het kader van "Toezicht op de bijzondere voorwaarden" is onze wens dat de rechter niet meer opdracht geeft tot reclasseringstoezicht. Het komt vaak voor dat in een vonnis met alleen een contact- en/of locatieverbod staat dat de rechter het toezicht opdraagt aan de reclassering. Zoals we hierboven bij de algemene opmerkingen onder punt 4.1 hebben aangegeven, komt dit vrijwel altijd doordat het toezicht als automatisme in vonnissen wordt opgenomen, zonder kennis over wanneer een reclasseringstoezicht nodig is. Om deze reden verzoeken wij om de genoemde zin weg te halen. Dat laat onverlet dat het CJIB/AICE een toezichtopdracht kan geven, als de rechter dat heeft opgedragen.

In het artikel wordt, net als in de huidige wet, gesproken van een opdracht aan een reclasseringsinstelling. De praktijk is dat het CJIB/AICE de opdracht doorgeeft aan het instroompunt van de 3RO. Wij verzoeken u om de tekst daarop aan te passen.

We zouden echter niet van een "opdracht" willen spreken, maar van een bericht dat er een wettelijke taak tot reclasseringstoezicht is. Zie de algemene opmerkingen over "Toezicht op de bijzondere voorwaarden" bij punt 4.5. Daar hebben we ook voorgesteld om de eerste zin van lid 4 weg te halen: "Indien de rechter opdracht heeft gegeven tot het houden van reclasseringstoezicht, geeft Onze Minister een krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen reclasseringsinstelling opdracht toezicht te houden en de verdachte of de veroordeelde ten

behoefte daarvan te begeleiden." De bevoegdheid om te beslissen over toezicht zou niet bij de rechter moeten liggen, maar bij het CJIB namens de minister.

In lid 4 is aangepast dat het CJIB/AICE de opdracht kan geven "aan een andere reclasseringsinstelling". Volgens artikel 7.7.5 kan daaronder ook een gecertificeerde instelling worden verstaan. De MvT merkt daarbij op: "Daarbij is ook denkbaar dat de opdracht wordt overgedragen van een gecertificeerde instelling naar een reclasseringsinstelling." Ofwel: overdracht van jeugdreclassering naar reclassering is mogelijk zonder tussenkomst van de rechter. De formulering is anders dan in het huidige artikel 6:3:14 waarbij het CJIB/AICE "de opdracht aan een andere aangewezen stichting, gecertificeerde instelling of reclasseringsinstelling geven" kan. Daarmee is niet duidelijk of overdracht van jeugdreclassering naar reclassering en vice versa mogelijk is zonder wijziging van het vonnis. Immers, een reclasseringsinstelling is geen "andere ... gecertificeerde instelling". De MvT van de Wet USB zegt ook niet dat die (toen nieuwe) formulering een dergelijke overdracht mogelijk maakt. Zie ook onze opmerkingen over artikel 7-7-5.

Als het CJIB/AICE kan beslissen tot een overdracht zonder tussenkomst van de rechter, is de vraag wat de beslissing van de rechter in artikel 77aa Sr nog betekent. Volgens artikel 77aa Sr kan de rechter bij 16-plussers een toezichtopdracht geven aan een gecertificeerde instelling of aan de reclassering. Met artikel 7.2.1 kan het CJIB/AICE die keuze ongedaan maken.

Dat het CJIB/AICE de beslissing van de rechter kan overrulen, geeft ook aan dat deze beslissing niet bij de rechter thuishoort. Zie onze eerdere opmerkingen onder punt 4.1 bij "Toezicht op de bijzondere voorwaarden". Wij zijn er voorstander van dat het CJIB/AICE beoordeelt welke organisatie toezicht houdt. Voor de verplichting om mee te werken aan het reclasseringstoezicht, is het onderscheid tussen de jeugdreclassering en de 3RO ook niet zo groot. Ook de 3RO hanteren een speciale methodiek voor adolescenten met aandacht voor pedagogische aspecten, contact met de jongvolwassene in zijn eigen leefomgeving en betrokkenheid van het netwerk en de familie.

Uiteraard blijft het van belang om voor een overdracht na te gaan of de bijzondere voorwaarden nog passend en uitvoerbaar zijn voor de nieuwe toezichthouder. Zo niet, dan kan het OM alsnog een vordering bij de rechtbank indienen om de bijzondere voorwaarden te wijzigen.

In de MvT staat: "De officier van justitie wordt geïnformeerd over de toezichthoudende reclasseringsinstelling." Wij zijn niet bekend of dit momenteel in wet- en regelgeving is vastgelegd. Zo niet, dan lijkt het ons beter om deze zin weg te halen. Een probleem is dat er geen registratie over de uitvoering van toezicht is, die toegankelijk is voor ketenpartners. Ketenpartners, met name ook de politie, weten niet of de reclassering toezicht houdt, en dus ook niet of de reclassering benaderd moet worden voor bijvoorbeeld het doorgeven van een overtreding van een locatieverbod. Wenselijk is dat de uitvoering van het toezicht centraal geregistreerd wordt, bijvoorbeeld in het Justitieel Documentatie Systeem, evenals eventuele beslissingen over het toezicht tijdens de tenuitvoerlegging. Dan is die informatie ook beschikbaar voor het OM. In plaats van een verplichting te vermelden die niet uitvoerbaar is zonder aanpassing van de ketensystemen en werkprocessen, is het beter om eraan te werken dat dergelijke informatie voor de keten beschikbaar is.

In de MvT staat voorts: "Een ambtshalve opdracht tot reclasseringstoezicht kan bijvoorbeeld aangewezen zijn indien de officier van justitie bijzondere voorwaarden heeft gesteld bij een voorwaardelijke invrijheidstelling en daarbij heeft aangegeven dat reclasseringstoezicht noodzakelijk is." Dat is geen goed voorbeeld, en we verzoeken u deze zin te verwijderen.

Het klopt dat wetstechnisch gezien sprake is van een ambtshalve opdracht bij alle modaliteiten waarbij er geen bevel tot toezicht door de rechter gegeven kan worden. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor toezicht tijdens schorsing van de voorlopige hechtenis.

Echter, het is niet wenselijk dat het CJIB/AICE voor het verstrekken van een ambtshalve opdracht alleen afgaat op wat het OM daarover zegt. Het is ook niet wenselijk dat het OM aangeeft of reclasseringstoezicht noodzakelijk is bij v.i. Het is de taak van het CJIB/AICE om op basis van de bijzondere voorwaarden te bepalen of en welk toezicht nodig is, volgens beleidsregels over ambtshalve toezichtopdrachten. Wel zou het OM in twijfelgevallen kunnen aangeven waarom een toezicht nodig en mogelijk zou zijn, als advies dat het OM kan geven over de tenuitvoerlegging (artikel 7.1.2).

Daarnaast is met de huidige wetgeving een ambtshalve opdracht aan de orde, als de rechter de opdracht tot reclasseringstoezicht heeft weggelaten, maar toezicht toch nodig is. Het komt voor dat de rechter een behandeling als voorwaarde stelt, maar een toezicht 'te zwaar' vindt. Bijvoorbeeld als de veroordeelde werk heeft en overdag niet naar de reclassering kan komen. De rechter stelt dan soms dat de zorgaanbieder toezicht moet houden, maar daarin voorziet de wet niet. In de afspraken over forensische zorg is de reclassering verantwoordelijk voor het contact met de zorgaanbieder en het melden van overtredingen aan het OM. De reclassering zal het toezicht ook niet onnodig zwaar maken en bij het plannen van afspraken rekening houden met werk of opleiding. Het is juist ook een reclasseringsdoel dat werk of opleiding voortgezet worden.

27 7.2.1 lid 5

De eerste zin van lid 5 luidt: "De verdachte of de veroordeelde is verplicht medewerking te verlenen aan het reclasseringstoezicht, daaronder begrepen de medewerking aan huisbezoeken en het zich melden bij de reclasseringsinstelling zo vaak en zolang als de reclasseringsinstelling dit noodzakelijk acht."

In het kader van "Toezicht op de bijzondere voorwaarden" stellen wij voor dat een verdachte of veroordeelde altijd moet meewerken aan reclasseringstoezicht, als er reclasseringstoezicht wordt uitgevoerd. Dit geldt dan voor alle beslissingen die voldoen aan het gestelde in lid 1. De beleidsregels over ambtshalve toezichtopdrachten, waarover wij met u en ketenpartners hebben overlegd, geven aan wanneer er reclasseringstoezicht valt te verwachten.

Het is echter in de wet niet duidelijk wat "reclasseringstoezicht" is. Zie de eerdere opmerkingen over "Toezicht op de bijzondere voorwaarden" onder punt 4.2.

De tweede zin van lid 5 luidt: "Bij het houden van toezicht wordt de identiteit van de veroordeelde vastgesteld op de wijze, bedoeld in artikel 1.4.8." Dat gaat niet meer om een verplichting voor de verdachte of veroordeelde, zoals de eerste zin, maar om een verplichting voor de toezichthoudende instantie. Wij stellen voor die verplichting in een apart lid te vermelden.

In lid 5 ontbreekt nog, net als in het huidige artikel 6:3:14, dat de verdachte of veroordeelde moet meewerken aan het vaststellen van zijn identiteit. Zonder medewerking kan de toezichthoudende instantie de identiteit niet vaststellen. De verplichting tot medewerking staat bij meerdere modaliteiten, zoals in artikel 14c Sr voor een voorwaardelijke straf. Maar niet bij alle modaliteiten. Deze verplichting zou algemeen geregeld kunnen worden voor het toezicht in artikel 7.2.1. Immers, die verplichting om de identiteit te laten vaststellen is opgenomen ten behoeve van het toezicht.

Vooralsnog stellen wij voor om de tekst van lid 5 te wijzigen in: "De verdachte of veroordeelde is verplicht medewerking te verlenen aan reclasseringstoezicht, als bedoeld in het vierde lid, voor

zover dat toezicht wordt uitgevoerd, daaronder begrepen het zich melden bij de reclasseringsinstelling zo vaak en zolang als de reclasseringsinstelling dit noodzakelijk acht, het meewerken aan huisbezoeken door de reclassering en het meewerken aan het vaststellen van de identiteit zoals bedoeld in artikel 1.4.8."

- In deze tekst is ook duidelijk dat het "zo vaak en zolang als de reclasseringsinstelling dit noodzakelijk acht" slaat op "het zich melden" en niet op het meewerken aan het gehele toezicht. In de formulering in het huidige artikel 6:3:14 is dat onvoldoende duidelijk, waardoor soms wordt geconcludeerd dat de reclassering zou mogen bepalen dat de verdachte of veroordeelde niet meer hoeft mee te werken aan het reclasseringstoezicht.
- Wenselijk is dat het moeten meewerken aan het vaststellen van de identiteit als apart lid opgenomen wordt, zodat het ook voor ander toezicht dan reclasseringstoezicht geldt.

Het is wel de vraag of het passend is om in artikel 7.2.1 een verplichting voor de verdachte of veroordeelde op te nemen. In Boek 7 staan wel enkele bevoegdheden van de verdachte of veroordeelde, maar verder geen verplichtingen, behalve de voorwaarden bij modaliteiten als de v.i. en de gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel.

Het lijkt beter om de algemene voorwaarde en voorwaarden van rechtswege te vermelden bij de afzonderlijke modaliteiten. Het is namelijk ook belangrijk dat in de strafrechtelijke beslissing zelf staat dat die verplichting geldt, indien er toezicht wordt uitgevoerd. Zie de eerdere opmerkingen bij punt 4.3 over "Toezicht op de bijzondere voorwaarden".

Tot slot constateren wij dat voor het vaststellen van de identiteit het niet altijd meer nodig is om de vingerscan te gebruiken als er vingerafdrukken zijn opgeslagen in de Strafrechtsketendatabank (SKDB). In het huidige artikel 27a staat in lid 2, dat ook van overeenkomstige toepassing is voor reclasseringswerkzaamheden: "In de gevallen waarin van de verdachte overeenkomstig dit wetboek vingerafdrukken zijn genomen en verwerkt, omvat het vaststellen van zijn identiteit ter verificatie het nemen van zijn vingerafdrukken en het vergelijken van die vingerafdrukken met de van hem verwerkte vingerafdrukken. In de andere gevallen omvat het vaststellen van zijn identiteit een onderzoek van een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht." In het nieuwe artikel 1.4.8 is dat veranderd: "Indien over de identiteit van de verdachte twijfel bestaat, neemt de verhorende ambtenaar, in de gevallen waarin van de verdachte overeenkomstig dit wetboek vingerafdrukken zijn genomen en verwerkt, voor het vaststellen van de identiteit van de verdachte ter verificatie zijn vingerafdrukken die worden vergeleken met de van de verdachte verwerkte vingerafdrukken."

Het "indien twijfel" maakt het mogelijk dat de reclassering de identiteit vaststelt op een andere manier, bijvoorbeeld aan de hand van het identiteitsbewijs. Alleen in uitzonderingsgevallen zal er twijfel zijn, met name als de verdachte of veroordeelde geen identiteitsbewijs heeft. In die gevallen blijft het gebruik van de vingerscan nodig.

Wij zijn verheugd dat er geen vingerscan meer nodig is als de identiteit op een andere manier kan worden vastgesteld zonder twijfel. In de uitvoering levert de verplichte vingerscan problemen op. De apparatuur is maar beperkt beschikbaar. Het afnemen van vingerafdrukken is erg foutgevoelig: de apparatuur geeft soms aan dat er geen match is met opgeslagen vingerafdrukken, als het niet lukt om de vingerafdruk helemaal goed te scannen.

In het verleden is het ooit weleens voorgekomen dat een andere persoon een werkstraf heeft uitgevoerd. De kans dat de reclassering de identiteit niet kan vaststellen zonder vingerafdrukken, is echter verwaarloosbaar en rechtvaardigt niet een dergelijk zware belasting voor de uitvoering.

28 7.2.1 lid 6

Net als in de huidige wet staat in lid 6 dat de reclassering het OM en het CJIB/AICE inlicht "over het gehouden toezicht". Daaraan is toegevoegd dat ook de andere instellingen en personen die 'toezicht' houden, het CJIB/AICE inlichten.

De afspraak bij reclasseringstoezicht is echter: geen nieuws is goed nieuws. Zowel het OM als het CJIB/AICE zit niet te wachten op informatie uit het reclasseringstoezicht als er geen wijziging nodig is. Het OM heeft ook alleen maar een verantwoordelijkheid bij vervolgbeslissingen, en daarover gaat de tweede zin van lid 6. Ook bij andere instellingen is het niet wenselijk dat zij informatie delen als dat niet nodig is. Daarom verzoeken we om de eerste zin te laten vervallen.

In de tweede zin staat dat "direct" melding wordt gemaakt van een overtreding of veiligheidsrisico aan zowel OM als CJIB/AICE. In het "Samenwerkingsreglement Tenuitvoerlegging" zijn hierover afspraken gemaakt. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen zaken waarin direct actie nodig is en waarin niet direct actie nodig is. Is direct actie nodig, dan benaderen we direct het OM. Is niet direct actie nodig, dan rapporteren we via JD-Online het CJIB/AICE. Het CJIB/AICE benadert vervolgens het OM en bewaakt het vervolg.

Wij verzoeken u om de tweede zin aan te passen aan de gemaakte samenwerkingsafspraken. Bijvoorbeeld: "... wordt daarvan melding gedaan aan de Onze Minister". In onderliggende regelgeving zouden de afspraken over termijnen toegevoegd kunnen worden. Bijvoorbeeld: "De reclasseringsinstelling of andere instelling of persoon die toezicht houdt, informeert het CJIB/AICE binnen een week over het niet naleven van ... Als de toezichthoudende instelling of persoon inschat dat onmiddellijke aanhouding van de verdachte of de veroordeelde nodig kan zijn om recidive te voorkomen dan wel vanwege het belang van de veiligheid van anderen of de algemene veiligheid van personen of goederen, neemt deze direct contact op ..."

Uit artikel 6:3:14 lid 4 is overgenomen dat de reclassering een melding doet bij een overtreding van de voorwaarden én als "anderszins het belang van de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen dat eist". De zin over veiligheid is met de Wet USB overgenomen uit het Reglement verpleging ter beschikking gestelden, omdat artikel 6:3:14 ook geldt voor tbs. Door toevoeging in artikel 6:3:14 is deze ook van toepassing op toezicht bij andere modaliteiten.

Dat roept de vraag op wat het OM of het CJIB kan doen bij een melding op grond van het belang van de veiligheid. Het gaat dan om toegenomen risico's. De reclassering kan dan adviseren over noodzakelijke wijzigingen. De mogelijkheden daartoe zijn echter beperkt. Bij tbs kan de rechter een bevel tot tijdelijke opname geven (artikel 6:6:10a), ook zonder overtreding van de bijzondere voorwaarden. Bij een voorwaardelijke straf biedt de wet niet die mogelijkheid. Volgens artikel 6:6:21 kan het OM alleen een vordering tot tenuitvoerlegging van een voorwaardelijk strafdeel indienen, als de veroordeelde een gestelde voorwaarde of opgelegde maatregel niet naleeft of niet heeft nageleefd. Wel kan de rechter altijd de bijzondere voorwaarden wijzigen (artikel 6:6:19). De wet stelt daarvoor geen vereisten. Het ligt echter niet in de rede dat de rechter bijzondere voorwaarden toevoegt die een verzwaring betekenen ten opzichte van de bestaande voorwaarden, als de veroordeelde zich houdt aan de voorwaarden.

Wij verzoeken u te onderzoeken of de wet kan voorzien in deze situaties. We denken dan bijvoorbeeld aan een vermelding van redenen op basis waarvan de rechter de proeftijd of het pakket aan bijzondere voorwaarden kan wijzigen (artikel 7.2.7). Een reden kan zijn het belang van de veiligheid. Daarbij zou aangesloten kunnen worden bij het criterium voor dadelijke uitvoerbaarheid in artikel 14e Sr: "indien er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de

veroordeelde wederom een misdrijf zal begaan dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen."

29 7.2.2 lid 3 (MvT)

Het derde lid gaat over de voorlopige tenuitvoerlegging. In de MvT staat daarover: "Overigens zal niet iedere overtreding aanleiding geven tot het bevelen van de aanhouding. Onder omstandigheden kan het opportuun zijn te volstaan met een waarschuwing." De tweede zin is niet passend. De zin suggereert dat er een keuze is tussen óf aanhouding óf waarschuwing. Het is echter ook mogelijk dat het OM een vordering tot bijvoorbeeld tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke opgelegde sanctie (artikel 7.2.8), wijziging van de voorwaarden of verlenging van de proeftijd (artikel 7.2.7), zónder aanhouding en zónder waarschuwing. Ook als aannemelijk is dat de rechtbank vrijheidsbeneming zal bevelen, kan het OM besluiten om de veroordeelde niet onmiddellijk te laten aanhouden.

30 7.2.3

In lid 1 onder a wordt de voorwaardelijke ISD-maatregel expliciet genoemd. Ook in de huidige wetgeving geldt al dat de rechter-commissaris bevoegd is tot "het op vordering van het openbaar ministerie nemen van spoedeisende, tijdelijke en voorlopige beslissingen in het kader van de tenuitvoerlegging van voorwaardelijke en vrijheidsbeperkende straffen en maatregelen. Dit betreft de beslissingen tot: a. de voorlopige tenuitvoerlegging van de niet ten uitvoer gelegde vrijheidsstraf of maatregel; ..." (artikel 6:6:20). Met de Wet USB is "of maatregel" toegevoegd zodat het artikel niet alleen gaat om een voorwaardelijke vrijheidsstraf maar ook om een voorwaardelijke maatregel. In de MvT van de Wet USB is deze wijziging niet expliciet genoemd. Daardoor is binnen de strafrechtketen de mogelijkheid van voorlopige tenuitvoerlegging van een voorwaardelijke ISD-maatregel niet altijd bekend. Het lijkt ons goed als in de onderhavige MvT alsnog wordt toegelicht waarom deze mogelijkheid ook bij de voorwaardelijke ISD-maatregel bestaat.

31 7.2.6

Dit artikel gaat over de 'herstellende' voorwaarden. In dit artikel is geïntroduceerd dat het CJIB uitstel kan verlenen voor het betalen van een schadevergoeding als bijzondere voorwaarde. Op dit moment geldt dat alleen voor een waarborgsom, waarbij het CJIB de termijn bepaalt (lid 5 van artikel 14c Sr). Uitstel bij een schadevergoeding betekent dat het slachtoffer langer op de betaling moet wachten dan de termijn die door de rechter is gesteld.

Het is sowieso niet wenselijk om een schadevergoeding als bijzondere voorwaarde te stellen. Als de veroordeelde de schadevergoeding niet betaalt, dan kan de rechter tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke opgelegde straf bevelen. Het slachtoffer heeft daar niets aan: het betalen van de schadevergoeding vervalt in geval van tenuitvoerlegging van de gehele voorwaardelijk opgelegde straf. Als het de bedoeling is dat het slachtoffer een schadevergoeding krijgt, kan de rechter beter een schadevergoedingsmaatregel opleggen. Het CJIB zorgt dan voor het incasseren van het bedrag; het slachtoffer kan soms een voorschot krijgen.

Het toepassen van de schadevergoeding als bijzondere voorwaarde zal wellicht onderwerp van het overleg "Toezicht op de bijzondere voorwaarden" zijn. Zie de eerdere opmerking bij punt 4.4 over de eenduidigheid van bijzondere voorwaarden die bij verschillende modaliteiten gesteld kunnen worden.

32 7.2.7 algemeen

Dit artikel geldt alleen voor straffen en maatregelen met een proeftijd. Bij sommige maatregelen wordt echter niet de term "proeftijd" gehanteerd, maar "termijn". Wenselijk is dat bepalingen over het wijzigen van de voorwaarden of de termijn zoveel mogelijk hetzelfde zijn voor alle modaliteiten met bijzondere voorwaarden, aanwijzingen of maatregelen, zoals bedoeld in artikel 7.2.1.

33 7.2.7 lid 1

De rechter kan de bijzondere voorwaarden wijzigen "gedurende de proeftijd of gedurende de schorsing van de proeftijd". Wij nemen aan dat dit ook geldt gedurende de opschorting van de proeftijd van rechtswege vanwege vrijheidsbeneming, en dus niet alleen bij schorsing van de proeftijd op basis van een beslissing van de rechter over de tenuitvoerlegging in de betreffende zaak. De opschorting vanwege vrijheidsbeneming is vaak aanleiding voorwaarden aan te passen zodat deze van kracht zijn zodra de veroordeelde weer in vrijheid is en de proeftijd weer loopt.

Uit artikel 6:6:19 Sv is overgenomen dat de rechter (alsnog) een opdracht tot toezicht kan geven, wijzigen of opheffen. Zoals hiervoor gezegd in het kader van "Toezicht op de bijzondere voorwaarden" zou die beslissing volgens ons beter passen bij het CJIB, namens de minister, en niet bij de rechter.

34 7.2.7 lid 2

In lid 2 is inhoudelijk ongewijzigd overgenomen: "De verlenging van de proeftijd bedraagt bij een voorwaardelijk niet tenuitvoergelegde straf of maatregel ten hoogste de termijn die maximaal kan worden verbonden aan de proeftijd." Onduidelijk is hoe dit gelezen moet worden. Ook in de huidige wet levert dit discussie en misverstanden op.

In de MvT staat: "Onder omstandigheden kan de totale proeftijd daardoor twintig jaar bedragen." Dat betekent dat in het artikel onder "de verlenging" moet worden verstaan: de som van alle verlengingen. En dus niet dat bij elke verlenging weer het maximum als proeftijd kan worden gesteld.

Een rekenvoorbeeld: de rechter bepaalt de proeftijd op 2 jaar bij een misdrijf waarbij de proeftijd maximaal 3 jaar kan bedragen, dus een jaar minder dan het maximum. De verlenging kan dan maximaal 3 jaar zijn. Vervolgens wordt de proeftijd verlengd met 2 jaar (tot totaal 4 jaar). Dan is daarna nog verlenging met 1 jaar mogelijk (tot totaal 5 jaar).

Het zou prettig zijn als dit in het artikel wordt verduidelijkt. Dus dat meermalen verlenging mogelijk is, maar dat het totaal van de verlenging niet het maximum mag overschrijven. Met in de toelichting dat de termijn van verlenging onafhankelijk is van de proeftijd die door de rechter was bepaald. Verlenging is dus niet mogelijk tot tweemaal de maximum proeftijd: dat geldt alleen als de rechter in eerste aanleg de maximum proeftijd heeft opgelegd.

35 Boek 7, Hoofdstuk 3 Gevangenisstraf en hechtenis (v.i.)

36 7.3.7 t/m 7.3.13 algemeen

In de MvT staat dat deze artikelen over de voorwaardelijke invrijheidstelling (v.i.) inhoudelijk ongewijzigd zijn ten opzichte van de Wet straffen en beschermen (Wet SenB). Toch zijn er enkele inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd. Die benoemen we hieronder bij de artikelen 7.3.9 lid 3, 7.3.10 en 7.3.11.

37 7.3.9 lid 3

Lid 3 is nieuw. Volgens deze tekst zou het OM (de CVv.i.) bepalen of het noodzakelijk is dat de reclassering toezicht houdt op de bijzondere voorwaarden bij v.i. Zo ja, dan zou de CVv.i. het CJIB/AICE moeten informeren.

Zoals eerder gezegd in het kader van "Toezicht op de bijzondere voorwaarden" hoort de beslissing of de reclassering toezicht houdt, in onze optiek niet bij de rechter of officier van justitie die de bijzondere voorwaarden stelt. Van rechtswege geldt dat de veroordeelde moet meewerken aan reclasseringstoezicht - voor zover de reclassering inderdaad toezicht houdt. Het is aan het CJIB/AICE om te bepalen of de reclassering toezicht houdt, op basis van beleidsregels waarvoor we met uw ministerie en ketenpartners een voorstel hebben gedaan.

Daarnaast geldt in het algemeen al dat de CVv.i. elke beslissing over v.i. moet doorgeven aan het CJIB/AICE. Dat volgt uit artikel 7.1.1 waarin staat: "Indien de beslissing direct voor tenuitvoerlegging vatbaar is, verstrekt het openbaar ministerie de beslissing direct aan Onze Minister." Het CJIB/AICE dient elke beslissing over v.i. te krijgen om zijn taak over de tenuitvoerlegging te kunnen uitvoeren, niet alleen over reclasseringstoezicht.

Lid 3 dient dus te vervallen. De tekst is overbodig en geeft een verkeerde indruk over het bepalen van reclasseringstoezicht.

38 7.3.9 lid 4

Over de voorwaarden van rechtswege, zie de eerdere opmerkingen over "Toezicht op de bijzondere voorwaarden". In dit lid is bovendien toegevoegd: "In geval van reclasseringstoezicht ..." Omdat het gaat om een voorwaarde van rechtswege die geldt als de CVv.i. bijzondere voorwaarden stelt, suggereert de tekst dat het meewerken aan reclasseringstoezicht alleen geldt als de CVv.i. reclasseringstoezicht nodig vindt (lid 3). Het is echter wenselijk dat deze voorwaarde van rechtswege altijd wordt vermeld, voor het geval het CJIB/AICE besluit tot een ambtshalve toezichtopdracht.

Zoals eerder gezegd is het ook hier onduidelijk aan welke vaststelling van de identiteit de veroordeelde moet meewerken. Bedoeld wordt tijdens een toezicht.

Ons voorstel voor een andere tekst: "De veroordeelde is verplicht medewerking te verlenen aan reclasseringstoezicht, als bedoeld in het vierde lid van artikel 7.2.1, voor zover de reclassering toezicht uitvoert, daaronder begrepen het zich melden bij de reclasseringsinstelling zo vaak en zolang als de reclasseringsinstelling dit noodzakelijk acht, het meewerken aan huisbezoeken door de reclassering en het meewerken aan het vaststellen van de identiteit zoals bedoeld in artikel 1.4.8."

Met de verwijzing naar artikel 1.4.8 kan de tekst "ten behoeve van het vaststellen van zijn identiteit medewerking verleent aan het nemen van een of meer vingerafdrukken of een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht ter inzage aanbiedt" weggelaten worden.

Het woordje "of" in deze tekst leidt in de praktijk tot discussie met veroordeelden, die menen dat zij zelf mogen bepalen of ze vingerafdrukken laten nemen of een identiteitsbewijs aanbieden. Eerder hebben wij voorgesteld om hiervan "en" te maken overal in de wet. De reclassering bepaalt op basis van het wettelijke kader (artikel 1.4.8) welke controle nodig is. Eventueel kan dat ook beide controles zijn.

Voor de veroordeelde volstaat dat in het v.i.-besluit wordt vermeld dat hij moet meewerken aan het vaststellen van de identiteit, bedoeld in artikel 1.4.8. De reclassering zal in het eerste gesprek vertellen wat dat betekent.

39 7.3.10 (en 7.7.8)

Nieuw is dat de v.i. niet meermalen kan worden verlengd als er tbs of een gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel (GVM) is opgelegd. In de MvT wordt deze wijziging niet benoemd en ook niet toegelicht. Mogelijk is de gedachte dat ook de tbs en de GVM kunnen worden verlengd, en dat dat dan de voorkeur heeft boven de verlenging van de v.i. Graag horen we wat de achtergrond van deze wijziging is.

In lid 4 van artikel 7.3.10 staat dat de proeftijd van de v.i. niet loopt tijdens vrijheidsbeneming. In artikel 7.7.8 staat dezelfde zin voor de voorwaardelijke invrijheidstelling bij jeugddetentie. In lid 2 van artikel 7.1.8 staat echter al dat de tenuitvoerleggingstermijn niet loopt tijdens vrijheidsbeneming of ongeoorloofde afwezigheid bij vrijheidsbeneming. Dat zou dan ook gelden voor de tenuitvoerlegging van v.i.-besluiten. Het lijkt dus niet nodig om de opschorting van de proeftijd van de v.i. apart in de wet te vermelden. Als dat wel nodig is, dan zien we hierop graag een toelichting. Mogelijk zal een dergelijke vermelding dan ook nodig zijn voor andere proeftijden, zoals de proeftijd bij een voorwaardelijke straf.

40 7.3.11

In het huidige artikel 6:2:13a staat dat herroeping van de v.i. mogelijk is als de veroordeelde een voorwaarde niet naleeft. Deze kan-bepaling is in lid 1 van artikel 7.3.11 veranderd in een ogenschijnlijke zal-bepaling: "de officier van justitie herroept ...". Toch blijkt het een kan-bepaling, want in lid 5 is blijven staan dat de officier van justitie slechts afziet van herroeping indien naar zijn oordeel kan worden volstaan met een waarschuwing of met het wijzigen van de bijzondere voorwaarden.

Feitelijk zijn lid 1 en lid 5 tegenstrijdig: een zal- en een kan-bepaling. Als een lezer alleen lid 1 leest, dan ontstaat onterecht de indruk dat het OM geen speelruimte heeft. Wenselijk is dat uitzonderingen direct volgen op de regel.

Mogelijk is de wijziging bedoeld om te benadrukken dat herroeping de regel is en een waarschuwing of wijziging van de bijzondere voorwaarden de uitzondering. Maar zoals in de MvT staat: "Dit zal onder andere afhankelijk zijn van de aard en de ernst van de overtreding. Bij deze afweging spelen beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit een rol." Daarbij willen wij benadrukken dat een overtreding niet alleen een kwestie van niet willen is, maar soms ook van niet kunnen. Een overtreding kan erop wijzen dat er intensievere begeleiding nodig is of dat de bijzondere voorwaarden niet (meer) aansluiten op het risico en de mogelijkheden van de veroordeelde. Wij zien lid 5 dus niet als uitzondering. We stellen voor om in lid 1 weer de kan-bepaling te gebruiken.

41 Boek 7, Hoofdstuk 4 Tbs

42 7.4.4 en 7.4.5

In lid 2 is vermeld dat voor een vordering tot verlenging tijdens de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege en tijdens de tbs met voorwaarden er een advies van de reclassering moet zijn. Voor de fase van verpleging, inclusief het proefverlof tbs, ontbreekt die verplichting.

Omdat op de verlengingszitting er ook gekozen kan worden voor voorwaardelijke beëindiging van de verpleging, is het belangrijk dat er een advies van de reclassering is. In de "Aanwijzing tbs met

voorwaarden en voorwaardelijke beëindiging van het bevel tot verpleging van overheidswege" van het OM staat dat de officier van justitie bij het voornemen tot vordering van de voorwaardelijke beëindiging aan de reclassering vraagt om een "rapport uit te brengen waarin de te stellen voorwaarden worden geformuleerd (maatregelrapportage). Een voorwaardelijke beëindiging van de verpleging wordt in beginsel pas gevorderd indien er een maatregelrapportage van de reclassering beschikbaar is en de reclassering heeft aangegeven het toezicht te kunnen uitoefenen. Als de reclassering van oordeel is dat geen invulling gegeven kan worden aan de voorwaardelijke beëindiging vermeldt zij dit in een met redenen omkleed rapport." Het is echter ook mogelijk dat de officier van justitie niet het voornemen heeft om de voorwaardelijke beëindiging te vorderen, maar de rechter wel daartoe besluit. In dat geval is van belang dat er een advies van de reclassering is over de mogelijkheid om met bijzondere voorwaarden de risico's te beperken en beheersen tijdens de voorwaardelijke beëindiging, ook met het oog op de belangen van slachtoffers.

In geval van proefverlof stelt lid 3 van artikel 60 van het Reglement verpleging ter beschikking gestelden dat de reclassering "haar beschouwingen inzake de wenselijkheid van verlenging" aan de tbs-kliniek zendt. In lid 4 van artikel 46 van dat reglement staat: "Indien in het geval, bedoeld in het eerste lid, de ter beschikking gestelde op grond van proefverlof buiten de inrichting voor verpleging van ter beschikking gestelden verblijft en in zijn proefverlof door de reclassering wordt begeleid, voegt het hoofd van de inrichting voor verpleging van ter beschikking gestelden bij zijn advies de beschouwingen van de reclassering inzake de wenselijkheid van verlenging van de terbeschikkingstelling of de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging."

In de praktijk wordt dit vormgegeven via een standaarddocument waarin de tbs-kliniek de bevindingen van de reclassering kort weergeeft in één tekstblok. Nodig is een advies van de reclassering waarin wordt onderbouwd of een overgang naar voorwaardelijke beëindiging wenselijk en verantwoord is, welke wijzigingen in de bijzondere voorwaarden nodig zijn ten opzichte van het proefverlof en of een reclasseringstoezicht op die voorwaarden uitvoerbaar is. De huidige wet- en regelgeving voorzien hier onvoldoende in.

Wij verzoeken u daarom om een stevigere basis in wet- en regelgeving voor het advies van de reclassering voor een mogelijke verlenging, als de terbeschikkinggestelde van overheidswege wordt verpleegd.

43 7.4.5

De beschikbaarheid van een advies van de reclassering is ook van belang bij een vordering tot voorwaardelijke beëindiging van de verpleging. In geval van verlenging (lid 1) zie het voorgaande over artikel 7.4.4. In geval van een proefverlof dat minimaal een jaar heeft geduurd (lid 2) geldt lid 2 van artikel 61 van het Reglement verpleging ter beschikking gestelden: "De reclassering kan uit eigen beweging door tussenkomst van het hoofd van de inrichting voor verpleging van ter beschikking gestelden en Onze Minister aan het openbaar ministerie een voorstel doen tot het vorderen van voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege."

In ieder geval lijkt het ons wenselijk dat in de wet- en regelgeving wordt opgenomen dat er voor een vordering tot voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege een advies van de reclassering nodig is.

44 7.4.5 lid 4

Lid 4 luidt: "Het slachtoffer wordt in de gelegenheid gesteld een verklaring af te leggen. De verklaring ziet uitsluitend op de voorwaarden die direct de belangen van het slachtoffer raken ...". Dit staat nog niet in de huidige wet. Met de Wet uitbreiding slachtofferrechten wordt dit toegevoegd in artikel 6:6:13, maar die wet is nog niet in werking getreden.

In de MvT staat: "Worden voorwaarden overwogen die direct de belangen van het slachtoffer raken, zoals een locatie- of contactverbod, dan wordt het slachtoffer of de daarmee gelijkgestelde spreekgerechtigde in de gelegenheid gesteld zich uit te spreken over (het al dan niet stellen van) die voorwaarden." Dit suggereert dat het slachtoffer niet zelf de wens kan uiten over een contactverbod, maar alleen als het OM dergelijke voorwaarden heeft gevorderd ("overwogen") of als de rechter daartoe aanleiding ziet. Dat is de omgekeerde wereld, en dat volgt ook niet uit de tekst van artikel 7.4.5. Als het slachtoffer een verklaring kan afleggen, dan moet het slachtoffer zelf de beschermingsbehoefte en daaraan verbonden interventies kunnen noemen. Ook als daarvoor nog geen voorwaarden zijn overwogen door het OM of de rechter. Het lijkt ons goed om dit nader te verduidelijken in de MvT.

Als de wensen van slachtoffers bekend zijn, kan de reclassering die wensen meenemen in het advies over de bijzondere voorwaarden. Daarom is het wenselijk dat de slachtofferwensen ruim voor de zitting worden uitgevraagd. En dat geldt uiteraard ook al voor het proefverlof. De reclassering kan dan aangeven wat een dergelijke voorwaarde betekent voor de veroordeelde en hoe daaraan invulling gegeven kan worden. Als het slachtoffer zich pas op de zitting uitspreekt over voorwaarden, is dat te laat voor een goede afweging van belangen en de haalbaarheid van elektronische monitoring.

45 7.4.7

Lid 1 gaat over het wijzigen, aanvullen of opheffen van voorwaarden. Dat zal gebaseerd zijn op het huidige artikel 6:6:10, eerste lid, onderdeel f (niet a en c zoals in de transponeringstabellen 'nieuw naar huidig' is vermeld). Toegevoegd is tekst over de toezichtopdracht, met verwijzingen naar artikel 38 Sr, tweede lid, en naar artikel 7.2.7, eerste lid onderdeel c.

In de MvT staat de opmerking dat er bij voorwaarden in het kader van tbs met voorwaarden altijd een opdracht tot "hulp en steun" moet zijn volgens artikel 38 Sr. Dat hoeft geen reclasseringstoezicht te zijn. Bij tbs met voorwaarden, proefverlof en voorwaardelijke beëindiging van de verpleging zouden we ervoor willen pleiten dat er altijd reclasseringstoezicht is, met bijzondere voorwaarden waarop de reclassering toezicht houdt. Eventueel kunnen andere instanties daarnaast een rol hebben bij de naleving van specifieke bijzondere voorwaarden.

Daarnaast hebben we in het voorgaande voorgesteld om in de wet de opdracht van de rechter weg te halen, maar dat de minister (het CJIB/AICE) de 'opdracht' tot toezicht aan de reclassering geeft. Zie onze eerdere opmerkingen over "Toezicht op de bijzondere voorwaarden". Als dat in het algemeen geregeld wordt, is daarvoor in artikel 7.4.7 geen verwijzing naar artikel 38 Sr of naar artikel 7.2.7 meer nodig.

46 7.4.8 lid 2

Net als in het huidige artikel 6:6:13 kan de rechtbank "bepalen dat het inzien van geneeskundige en psychologische rapporten de terbeschikkinggestelde persoonlijk niet is toegestaan indien zij

ernstig gevaar vreest voor de geestelijke gezondheid van de terbeschikkinggestelde. De terbeschikkinggestelde kan een reclasseringsmedewerker, arts of advocaat, dan wel iemand die van de rechtbank bijzondere toestemming heeft verkregen, machtigen de rapporten in te zien." De reclasseringswerker is geen echter geen vertegenwoordiger van de terbeschikkinggestelde. Het machtigen van de reclasseringswerker kan tot belangenconflicten leiden, zeker indien de reclasseringswerker omzetting naar tbs met verpleging of hervatting van de verpleging heeft geadviseerd.

Wij stellen voor om "reclasseringswerker," te verwijderen uit de zin.

47 7.4.12

Het is onduidelijk of al direct sprake is van "herleving" van de tbs op het moment van aanhouding, of pas na toewijzing van de vordering tot herleving, dan wel dat met terugwerkende kracht sprake is van herleving vanaf de aanhouding als de rechter de herleving heeft bevolen. In lid 5 staat dat de tbs-termijn "begint te lopen" vanaf de aanhouding. In de MvT staat "De termijn van de herleeftde terbeschikkingstelling begint te lopen vanaf de aanhouding."

In de MvT staat ook dat het OM na aanhouding een vordering tot "voorlopige voortzetting" van de tbs moet indienen bij de rechter-commissaris. Zou dat niet "voorlopige herleving" moeten zijn, zoals bedoeld in lid 1 onder a van artikel 7.2.3? Een vordering tot voorlopige voortzetting is nodig als een vordering tot verlenging te laat is ingediend (artikel 7.4.3),

48 Boek 7, Hoofdstuk 6 Andere straffen en maatregelen

49 7.6.2

Artikel 7.6.2 gaat over de verplichting voor de reclassering om de identiteit van de taakgestrafte vast te stellen zoals in artikel 1.4.8 is beschreven. In de wet ontbreekt echter de verplichting voor de taakgestrafte om mee te werken aan het vaststellen van zijn identiteit, als de taakstraf is opgelegd door de rechter. In het Wetboek van Strafrecht wordt daarover niets gezegd bij het opleggen van een taakstraf door de rechter. Voor een taakstraf bij strafbeschikking wordt de verplichting vermeld in artikel 3.3.1 lid 4 (huidig artikel 257a lid 4). Zie ook onze opmerkingen bij artikel 7.2.1 lid 5 over het vaststellen van de identiteit bij toezicht: bij een aantal toezichtmodaliteiten ontbreekt eveneens de verplichting om hieraan mee te werken.

Voor taakstraffen bij vonnis of arrest is in artikel 7.6.4 wel opgenomen dat de officier van justitie vervangende hechtenis kan toepassen als de taakgestrafte niet meewerkt aan het vaststellen van zijn identiteit, niet aanvangt met de taakstraf of de taakstraf niet naar behoren verricht. Indirect volgt daaruit de verplichting tot meewerken aan het vaststellen van de identiteit. Voor de duidelijkheid is het wenselijk dat die verplichting ook als verplichting in de wet staat. Dat de taakgestrafte moet aanvangen met de taakstraf en deze naar behoren moet verrichten, volgt uit de taakstraf zelf (het verrichten van onbetaalde arbeid). Dat geldt niet voor het meewerken aan het vaststellen van de identiteit.

50 7.6.3

Het wijzigen van een taakstraf "wat betreft de aard van de te verrichten werkzaamheden" is volgens ons nooit aan de orde. In artikel 22c Sr staat: "Het vonnis dan wel de strafbeschikking kan de aard van de te verrichten werkzaamheden vermelden." In de praktijk komt dat zelden of nooit

voor. Het is de deskundigheid van de reclassering om te zorgen voor een passende projectplaats. Zie artikel 3:14 van het Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen. De reclassering houdt rekening met de mogelijkheden en beperkingen van de taakgestrafte. Waar mogelijk zal de reclassering de taakstraf ook gebruiken voor het aanleren van vaardigheden om delictgedrag te voorkomen.

Ook is het niet nodig dat het OM de aard van de werkzaamheden kan wijzigen. De reclassering heeft hierin een zelfstandige bevoegdheid volgens artikel 3:17 van het Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen: "De uitvoerder taakstraffen kan ambtshalve of op verzoek van het openbaar ministerie mede de volgende beslissingen nemen: ... de beslissing om in bijzondere gevallen de projectplaats of de aard van de werkzaamheden te wijzigen". Voor zover de rechter iets heeft bepaald over de aard van de werkzaamheden, kan de reclassering die aard wijzigen. Daartoe wordt de taakgestrafte gehoord en gerapporteerd aan het OM/het CJIB/AICE.

Bij zaken onder het jeugdstrafrecht komt het weleens voor dat de rechter de aard van de te verrichten werkzaamheden vermeldt. Een taakstraf onder het jeugdstrafrecht kan zowel een werkstraf als een leerstraf kan zijn. In artikel 7.7.19 is vermeld dat artikel 7.6.3 van toepassing is op jeugdzaken. Maar ook voor taakstraffen onder het jeugdstrafrecht geldt artikel 3:17 van het Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen, dat de RvdK als uitvoerder taakstraffen de aard van de werkzaamheden kan wijzigen.

Wij stellen voor dat met de herziening van het wetboek het huidige artikel 6:3:2 niet wordt overgenomen, en artikel 7.6.3 dus niet wordt opgenomen in het nieuwe wetboek. Tegelijk dient dan ook de zin "Het vonnis dan wel de strafbeschikking kan de aard van de te verrichten werkzaamheden vermelden" verwijderd te worden uit artikel 22c Sr.

51 7.6.12 t/m 7.6.17 (titel 6.3)

Titel 6.3 heet "Gedragbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregelen". In deze titel gaat het in artikel 7.6.2 om de "maatregel strekkende tot beperking van de vrijheid" (artikel 38v Sr) en in de overige artikelen om de "maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding of vrijheidsbeperking" (artikel 38z Sr). De titel volgt het Wetboek van strafrecht, waarin dezelfde titel staat.

Verwarrend is dat de maatregel van artikel 38z Sr ook wel de "gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel" (GVM) wordt genoemd. Zoals in titel 6.3, maar onder deze titel valt ook de vrijheidsbeperkende maatregel van artikel 38v Sr. In de praktijk worden deze maatregelen weleens verwisseld. Het komt voor dat in een vonnis artikel 38z Sr als toegepast artikel wordt genoemd, terwijl een vrijheidsbeperkende maatregel is bedoeld. De reclassering krijgt soms een dergelijk verwarrend vonnis, als er ook een voorwaardelijke straf met bijzondere voorwaarden is opgelegd.

De termen "gedragsbeïnvloeding" en "vrijheidsbeperking" zijn ook weinig onderscheidend om de maatregelen te duiden. Ook de voorwaardelijke ISD-maatregel en de tbs met voorwaarden gaan om vrijheidsbeperking en gedragsbeïnvloeding.

52 7.6.12

De eerste zin van dit artikel luidt: "De rechtbank kan de maatregel strekkende tot beperking van de vrijheid wijzigen wat betreft de inhoud, bedoeld in artikel 38v, tweede lid, van het Wetboek van Strafrecht." Het tweede lid van artikel 38v Sr gaat over de inhoud van de maatregel: welk gebiedsverbod geldt, met welke personen geen contact gezocht mag worden, etc. Een

vrijheidsbeperkende maatregel 38v Sr kan echter niet verkort of opgeheven worden. Terwijl dat soms wel wenselijk is, bijvoorbeeld als er herstel mogelijk is tussen slachtoffer en veroordeelde. Opheffing van de maatregel kan dan niet. Wel biedt de wet ruimte voor inhoudelijke wijzigingen, dus ook voor creatieve oplossingen als het wijzigen van een verbod tot contact met het slachtoffer in bijvoorbeeld een verbod om op Ameland te komen of een gebod om één dag tussen 10.00 en 11.00 uur op het woonadres van het slachtoffer te zijn. Overigens hebben we nog niet vernomen van een dergelijke wijziging, maar die zou wel een oplossing kunnen bieden. Om de noodzaak voor dit soort creatieve oplossingen te voorkomen, stellen wij voor dat in de wet duidelijk staat dat de rechtbank de maatregel ook kan opheffen of wijzigen wat betreft de duur, bedoeld in artikel 38v, derde lid, van het Wetboek van Strafrecht.

53 7.6.13 lid 2

Vóór 1 januari 2020 gold artikel 38aa Sr voor de vordering tot tenuitvoerlegging van de GVM. Die vordering moest worden ingediend uiterlijk 30 dagen voor het einde van de tbs, vrijheidsstraf of v.i.-proeftijd. Wij gingen ervan uit dat de GVM gelijktijdig zou lopen met de proeftijd van een deels (on)voorwaardelijke vrijheidsstraf, omdat er dan geen vrijheidsstraf meer ten uitvoer wordt gelegd. In de MvT van de Wet langdurig toezicht is daarover niets vermeld.

Artikel 38aa Sr is op 1 januari 2020 met de Wet USB verhuisd naar artikel 6:6:23a Sv, waarin niet meer gesproken wordt over de v.i.-proeftijd, maar verwezen wordt naar artikel 6:1:18. In artikel 6:1:18 gaat het niet alleen om de v.i.-proeftijd (lid 2) maar ook om de proeftijd van een voorwaardelijk opgelegde straf (lid 1). De verwijzing naar artikel 6:1:18 zou betekenen dat de tenuitvoerlegging van de GVM pas mogelijk is na afloop van de proeftijd van een deels voorwaardelijke gevangenisstraf, en niet gelijktijdig loopt met die proeftijd. In de MvT van de Invoeringswet USB is daarover niets toegelicht.

Volgens Tekst & Commentaar Strafvordering (Cleiren e.a., bijgewerkt tot 1 juli 2023) wordt in artikel 6:6:23a niet verwezen naar lid 1 van artikel 6:1:18: "Deze niet geheel heldere verwijzing kan alleen maar slaan op het bepaalde in art. 6:1:18 lid 2, waar is geregeld dat de proeftijd die is verbonden aan een voorwaardelijke invrijheidstelling ingaat op de dag van de voorwaardelijke invrijheidstelling."

Het Cahier 2020-21 Wet langdurig toezicht van het WODC zegt hierover: "De tenuitvoerlegging van de GVM vindt plaats na afloop van eventuele andere voorwaardelijke kaders. Dit betekent dat bij veroordeelden die met v.i. gaan eerst die proeftijd loopt en daarna de GVM kan ingaan. Indien er geen sprake is van v.i., gaat de GVM direct na afloop van de vrijheidsstraf in. Ten slotte is het ook mogelijk dat naast de onvoorwaardelijke gevangenisstraf een deels voorwaardelijke gevangenisstraf is opgelegd. In die gevallen start de GVM-termijn gelijktijdig met de aanvang van de proeftijd van de voorwaardelijke straf en loopt de proeftijd van de voorwaardelijke veroordeling gelijktijdig met die van de GVM." Deze tekst bevat tegenstrijdigheden: enerzijds wordt gesproken over "na afloop" en anderzijds over "gelijktijdig".

In artikel 7.6.13 staat nu: "... uiterlijk een maand voor het einde van de straftijd, van de terbeschikkingstelling dan wel van de proeftijd bij de voorwaardelijk niet tenuitvoergelegde gevangenisstraf of voorwaardelijke invrijheidstelling". Dus de proeftijd van een voorwaardelijke gevangenisstraf wordt nu specifiek genoemd. Dat suggereert dat de tenuitvoerlegging van de GVM pas aanvangt als de proeftijd van de voorwaardelijke gevangenisstraf is afgerond. De MvT meldt echter niet dat bij de verhuizing van artikel 6:6:23a naar artikel 7.6.13 een wijziging of verduidelijking is beoogd.

Graag zien we hierover meer duidelijkheid, ook over de verwijzing naar artikel 6:1:18 vanuit het huidige artikel 6:6:23a. Wij vinden het logisch en wenselijk dat de GVM pas start na afloop van de proeftijd van de voorwaardelijke gevangenisstraf.

54 7.6.13 lid 3

Bij de introductie van de GVM met de Wet langdurig toezicht is opgenomen dat voor een behandeling of opname in een zorginstelling "tevens een medische verklaring waaruit de noodzaak van behandeling of opname blijkt", overlegd moet worden bij de vordering tot tenuitvoerlegging van de GVM. Deze medische verklaring is overgenomen in het derde lid van artikel 7.6.13.

In de MvT en ook in de MvT van de Wet langdurig toezicht is niet toegelicht wat een medische verklaring is. In dit kader zal daaronder mogelijk verstaan worden een verklaring van een psychiater (zie de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg) of mogelijk een andere gedragsdeskundige. In de MvT van de Wet langdurig toezicht is ook niet toegelicht waarom bij de GVM een medische verklaring nodig zou zijn.

Het is vreemd dat voor de GVM een medische verklaring nodig is, en voor andere modaliteiten niet. Ook bij de GVM gaat het om een bijzondere voorwaarde, en niet om een dwangbehandeling. In de MvT van de Wet langdurig toezicht wordt juist verwezen naar andere modaliteiten: "In de gevallen waarin wordt geconstateerd dat de delinquent gebaat zou zijn bij een behandeling, kan de rechter bepalen dat de betrokkene ambulante wordt behandeld of, indien noodzakelijk, opname in een zorginstelling opleggen. Voorwaarde voor het verbinden van een van deze twee voorwaarden aan de zelfstandige maatregel is dat de noodzaak van behandeling of opname blijkt uit een medische verklaring. Deze voorwaarden kunnen ook worden gesteld in het kader van, onder meer, de voorwaardelijke sanctie (artikel 14c, tweede lid, Sr), de voorwaardelijke invrijheidsstelling (artikel 15a, derde lid, Sr), de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege (artikel 38g gezien in samenhang met artikel 38a, eerste lid, Sr) en de tbs met voorwaarden (artikel 38a, eerste lid, Sr). Het gaat dan om forensische zorg in de zin van het wetsvoorstel Wet forensische zorg. In dit wetsvoorstel is ook de plaatsing van de betrokkene bij de zorgaanbieder geregeld. De behandeling moet voldoen aan de eisen die in het kader van de forensische zorg worden gesteld." Bij de genoemde modaliteiten is geen medische verklaring nodig voor een bijzondere voorwaarde tot behandeling.

In de praktijk levert de vereiste medische verklaring problemen op bij het stellen van een bijzondere voorwaarde voor ambulante zorg. Voor een klinische behandeling is er volgens de procedures voor forensische zorg altijd een indicatiestelling van het NIFP die wellicht als medische verklaring kan worden aangemerkt, maar het moeten overleggen van een medische verklaring betekent wel extra administratief werk.

Het systeem voor de indicatiestelling van en plaatsing in forensische zorg biedt waarborgen dat er geen zorg wordt gestart zonder noodzaak. De noodzaak komt voort uit de problematiek die ten grondslag ligt aan het delictgedrag. Voor ambulante zorg stelt de reclassering de indicatie. De reclasseringswerker is geen gedragsdeskundige en kan geen diagnose stellen. De reclasseringswerker kan wel vaststellen welke problematiek ten grondslag ligt aan het delictgedrag. Op basis daarvan bepaalt de reclasseringswerker wat de zorgbehoefte is en welke beveiliging nodig is. Het systeem lfzo zorgt voor een match tussen de problematiek/beveiligingsnoodzaak en zorgaanbieder. De zorgaanbieder gaat vervolgens aan de

slag met die problematiek, en zal tijdens de behandeling zo mogelijk een diagnose stellen wat de oorzaken van de problematiek zijn.

Wij stellen voor om de zin met de medische verklaring weg te halen. En zo mogelijk om daarmee niet te wachten tot de inwerkingtreding van de nieuwe wet, maar al eerder het huidige artikel 6:6:23a te wijzigen.

Verder staat in de zin dat de medische verklaring nodig is "indien de officier van justitie in de vordering aangeeft dat behandeling of opname in een zorginstelling aangewezen is". Dat zal dan gaan om het vorderen van een bijzondere voorwaarde voor die behandeling of opname, zoals ook in het huidige artikel 6:6:23a staat. Deze wijziging wordt niet toegelicht. De officier zou (op basis van het reclasseringsadvies) ook kunnen aangeven dat een behandeling wel nodig is, maar dat een passende behandeling niet beschikbaar is als bijzondere voorwaarde.

55 7.6.14

Zie onze eerdere opmerkingen over "Toezicht op de bijzondere voorwaarden", met name over artikel 7.3.9 over v.i. Voor de voorwaarden bij de GVM geldt hetzelfde.

Daarbij willen we opmerken dat bij de GVM niet de algemene voorwaarde geldt dat de veroordeelde zich niet schuldig maakt aan een strafbaar feit. Bij bijvoorbeeld v.i. geldt deze algemene voorwaarde wel. Het zou logisch zijn als de algemene voorwaarde ook bij de GVM geldt.

56 7.6.16

De rechtbank kan de GVM of de bijzondere voorwaarden wijzigen of opheffen. De vraag is wat de rechtbank dan kan "wijzigen" anders dan de bijzondere voorwaarden. Verlenging staat al in artikel 7.6.15. En het maximum aantal dagen vervangende hechtenis per overtreding zou niet meer gewijzigd mogen worden.

In artikel 7.6.14 is juist weggelaten dat de rechtbank bij de tenuitvoerlegging en verlenging de vervangende hechtenis bepaalt. De verwijzing naar artikel 38w Sr is volgens de MvT "verwarrend en onjuist", omdat "vrijheidsbeneming moet zijn terug te voeren op de oorspronkelijke veroordeling". De rechter die de GVM oplegt, bepaalt de maximale duur van de vervangende hechtenis. Bij een overtreding bepaalt de rechter-commissaris het aantal dagen vervangende hechtenis, variërend van één dag tot het maximum in het vonnis of arrest.

Wij stellen voor artikel 7.6.16 de volgende tekst voor: "De rechtbank kan de maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding of vrijheidsbeperking opheffen. De rechtbank kan de gestelde bijzondere voorwaarden wijzigen of opheffen. De beslissing van de rechtbank is dadelijk uitvoerbaar."

57 7.6.21

Zie de reactie op artikel 1.10.2 over de schorsende werking van een bezwaarschrift tegen de beslissing tot vervangende hechtenis na een mislukte taakstraf.

Om het aantal bezwaarschriften te beperken, is het nodig dat duidelijk is waarom een taakstraf niet of niet geheel is uitgevoerd. De reclassering dient in het afloopbericht de feiten te vermelden die van belang zijn voor de beoordeling van de verwijtbaarheid aan de taakgestrafte.

Onze indruk is echter dat de inhoud van het afloopbericht meestal niet bepalend is voor het gegrond of ongegrond verklaren van het bezwaarschrift. In de praktijk is de rechtbank soms geneigd om de veroordeelde nog een kans te geven als deze alsnog beterschap belooft, terwijl er duidelijk sprake is van verwijtbaar gedrag zoals vermeld in de artikelen 3:4 en 3:5 van de "Beleidsregels tenuitvoerlegging strafrechtelijke en administratiefrechtelijke beslissingen 2021". De rechtbank is niet gehouden aan deze beleidsregels. Voor het gegrond verklaren van het bezwaarschrift zou sprake moeten zijn van "een onbillijkheid van zwaarwegende aard wegens uitzonderlijke omstandigheden die zich hebben voorgedaan na het opleggen van de taakstraf". Dat is immers voor het OM het criterium om niet over te gaan tot vervangende hechtenis (artikel 7.6.4).

Het grote aantal herkansingen werkt in de hand dat sommige taakgestraften niet onder de indruk zijn van waarschuwingen en verzoeken tot een vervolgbeslissing. Voor een geloofwaardige taakstraf is het nodig dat er duidelijke grenzen zijn, en niet dat de reclassering steeds opnieuw verder moet met taakgestraften die zich niet aan de regels houden. Ook voor het plaatsen op een werkstrafproject heeft dit gevolgen: voor externe projecten is het vervelend als taakgestraften de werkstraf niet willen uitvoeren of zich niet goed gedragen, en daar vervolgens geen consequenties aan worden verbonden.

Daarom verzoeken wij u om in wet- en regelgeving te verwijzen naar de gronden waarop de rechtbank beslist over het gegrond of ongegrond verklaren van het bezwaarschrift. Wij gaan hierover graag met u in overleg.

58 7.6.23 lid 1 (en 7.6.12)

Nieuw in artikel 7.6.23 is dat hoger beroep mogelijk is tegen de beslissing tot wijziging van een vrijheidsbeperkende maatregel (artikel 38v Sr). Als gevolg daarvan is in artikel 7.6.12 toegevoegd dat de wijziging dadelijk uitvoerbaar is.

Volgens huidig recht is er geen hoger beroep mogelijk tegen een dergelijke wijziging. De mogelijkheid tot wijziging is recent met artikel 6:6:23a1 ingevoegd. Een wijziging van de maatregel kan een forse verzwarende voor de veroordeelde betekenen. We vinden het in die zin begrijpelijk dat nu ook de beroepsmogelijkheid wordt toegevoegd.

Het beroep moet worden ingediend bij het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. De MvT meldt dat er aansluiting is gezocht bij de wetgeving over de ISD-maatregel. Daarbij wordt verwezen naar de MvT van de Wet langdurig toezicht, waarin over de tenuitvoerlegging van een GVM staat: "In het belang van de rechtseenheid en de rechtsontwikkeling en daarbij mede in aanmerking genomen het naar verwachting betrekkelijk geringe aantal procedures in beroep, is gekozen voor één centrale beroepsinstantie. Op grond van haar huidige taken, kennis en ervaring, met name met betrekking tot de noodzaak tot verlenging van de ISD-maatregel en van de tbs-maatregel, is de penitentiaire kamer van het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden bij uitstek voor deze taak gekwalificeerd." De GVM en de ISD-maatregel zijn echter van een geheel andere aard dan de vrijheidsbeperkende maatregel. Gelijkstelling daarmee ligt niet voor de hand.

59 Boek 7, Hoofdstuk 7 Jeugdigen en jongvolwassenen

60 Hoofdstuk 7 algemeen

Net als het nieuwe Boek 6 bevat Boek 7 een hoofdstuk "Jeugdigen en jongvolwassenen". De term "jongvolwassene" wordt niet gedefinieerd in de wet.

Ook in het huidige Wetboek van strafrecht is er een titel "Bijzondere bepalingen voor jeugdigen en jongvolwassenen" (titel VIII A): daarin wordt 2x "jongvolwassene" genoemd in de zin van "jongvolwassene die ten tijde van het begaan van het strafbaar feit de leeftijd van achttien jaren doch nog niet die van drieëntwintig jaren heeft bereikt". Het gaat daarbij om de mogelijkheid om het jeugdstrafrecht toe te passen op deze doelgroep. De doelgroep is daarbij beperkt tot de leeftijd van 18 tot 23 jaar, waarbij de wet niet uitsluit dat er ook sprake kan zijn van "jongvolwassenen" buiten die leeftijdsgrenzen. De term "jongvolwassene" wordt ook wel gebruikt voor personen vanaf 23 jaar die nog niet volledig ontwikkeld is als volwassene.

In het nieuwe Boek 6 komt de term "jongvolwassene" verder niet voor in de wetsartikelen. Wel wordt in de betreffende MvT bij artikel 6.1.25 verwezen naar het adolescentenstrafrecht: "zogenoemde jongvolwassenen of adolescenten", met verwijzing naar artikel 77c Sr. Daarbij gaat het om de doelgroep van 16 tot 23 jaar. In plaats van "jongvolwassenen" zouden we voor deze doelgroep de term "adolescenten" willen gebruiken, te definiëren als personen die ten tijde van het delict 16 jaar of ouder en jonger dan 23 jaar waren. Deze definitie komt dan overeen met de doelgroep van de Wet adolescentenstrafrecht.

In Boek 7 komt de term "jongvolwassene" tweemaal voor. Eenmaal dat er een toezichtopdracht gegeven moet worden als het OM in een strafbeschikking de aanwijzing heeft gegeven dat de verdachte zich moet richten naar de aanwijzingen van een reclasseringsinstelling (artikel 7.7.5 onder b). Eenmaal dat de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) een toezichthoudende taak heeft bij jongvolwassenen (artikel 7.7.6 lid 1). Beide voorschriften zijn nieuw.

Voor het overige gaat het in hoofdstuk 7 om "jeugdigen". Jeugdigen zijn volgens de Jeugdwet óf minderjarigen óf personen tot 23 jaar op wie het jeugdstrafrecht is toegepast (uitgaande van de leeftijd ten tijde van het delict). Omdat in de artikelen in dit hoofdstuk niet overal specifiek "jeugdige" wordt genoemd, is soms onduidelijk of daarmee ook jongvolwassenen worden bedoeld zonder toepassing van het jeugdstrafrecht.

Wij stellen voor dat dit hoofdstuk alleen geldt voor "jeugdigen" volgens de definitie in de Jeugdwet. Voor de doelgroep 18 tot 23 jaar (ten tijde van het delict) geldt dan dat dit hoofdstuk alleen van toepassing is als het jeugdstrafrecht is toegepast. De twee nieuwe voorschriften in artikelen 7.7.5 en 7.7.6 zijn volgens ons overbodig. Dat lichten wij hieronder toe bij die artikelen.

61 7.7.1

Hier wordt nog artikel 77f Sr genoemd. In de nieuwe wet zal artikel 77f Sr worden vervangen door artikel 6.1.16 Sv.

62 7.7.2

Net als in het huidige artikel 6:1:14 gaat het hier om "de plaats van tenuitvoerlegging" van strafrechtelijke beslissingen als bedoeld in artikel 7.7.1. Die beslissingen gaan niet alleen om vrijheidsbeneming, maar kunnen ook om vrijheidsbeperking gaan, zoals een toezicht of een taakstraf. Onduidelijk is wat dan met "de plaats" wordt bedoeld bij een toezicht of taakstraf. Mogelijk wordt alleen de plaats van tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming bedoeld: in dat geval zien we "van de vrijheidsbeneming" graag toegevoegd in het artikel.

63 7.7.5

Scope

Met "het toezicht ten aanzien van de beslissingen ..." wordt een reeks beslissingen genoemd, waarvan niet direct duidelijk is wanneer dit toezicht van toepassing is. De verwijzing suggereert dat het gaat om toezicht op beslissingen tot vrijheidsbeperking én vrijheidsbeneming. Duidelijker zou zijn: "Op het toezicht zoals bedoeld in het eerste lid van artikel 7.2.1, voor zover het gaat om beslissingen ..." en dan de verwijzing naar beslissingen in het kader van het jeugdstrafrecht.

Overdracht tussen jeugdreclassering en 3RO

Onder a staat dat titels 2.1 en 2.2 van Boek 7 ook gelden voor beslissingen onder het jeugdstrafrecht, en dat daarbij met "reclasseringsinstelling" ook een gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering wordt bedoeld.

De MvT benoemt daarbij "het overdragen van de opdracht van een gecertificeerde instelling naar een reclasseringsinstelling". In artikel 7.2.1 staat dat de minister de opdracht kan "geven aan een andere reclasseringsinstelling". En dat zou dan ook een gecertificeerde instelling kunnen zijn, ook als de rechter het toezicht had opgedragen aan de 3RO.

Zoals al opgemerkt bij artikel 7.2.1 lid 4 is dat anders verwoord dan in het huidige artikel 6:3:14. Daarin staat dat de Minister (het CJIB/AICE) de opdracht "aan een andere aangewezen stichting, gecertificeerde instelling of reclasseringsinstelling" kan geven. Daarbij is onduidelijk of overdracht van de jeugdreclassering naar de reclassering mogelijk is. Een opdracht aan een gecertificeerde instelling kun je immers niet geven aan "een andere reclasseringsinstelling".

In het wetsvoorstel is dat duidelijker. Wel missen we in de MvT de opmerking dat het CJIB/AICE bij zo'n overdracht de beslissing van de rechter teniet doet. De rechter moet immers volgens artikel 77aa Sr een keuze maken tussen jeugdreclassering (lid 1) en reclassering (lid 3). In het kader van "Toezicht op de bijzondere voorwaarden" kunnen we ons voorstellen dat die keuze verdwijnt uit artikel 77aa Sr. Het CJIB/AICE zou dan de keuze kunnen maken op basis van advies door de RvdK, 3RO, NIFP en/of andere ketenpartners, die dan weer gebaseerd zullen zijn op een gezamenlijk wegings- en screeningskader ASR.

Vanuit het Coördinerend Beraad Executie is een beleidsverkenning over dit onderwerp gestart. We gaan ervan uit dat u de uitkomsten van die beleidsverkenning meeneemt in het wetsvoorstel.

Toezichtopdracht bij opvolgen aanwijzingen OM-straftbesikking

Onder b is toegevoegd dat de minister (het CJIB/AICE) ook een toezichtopdracht moet geven als de officier van justitie de aanwijzing heeft gegeven dat de verdachte zich moet houden aan aanwijzingen van de (jeugd)reclassering. Net als voor de rechtspraak is het voor het OM vaak niet duidelijk wanneer een reclasseringstoezicht meerwaarde heeft.

We vinden het daarom ook niet wenselijk als het OM een dergelijke aanwijzing geeft. Bovendien geldt meewerken aan reclasseringstoezicht al van rechtswege als voorwaarde, dus een dergelijke aanwijzing is overbodig.

Het is mogelijk dat deze aanwijzing tot "algemeen toezicht" de enige aanwijzing in een strafbeschikking is. De reclassering zou dan een oogje in het zeil kunnen houden, en de verdachte zou dan op basis van vrijwilligheid kunnen meewerken aan interventies. Maar daarvoor is een strafbeschikking niet bedoeld. In de MvT van de Wet voorwaardelijke sancties staat: "Een in het vonnis gespecificeerde voorwaarde geeft zowel de veroordeelde als de reclassering duidelijkheid welke voorwaarde dient te worden nageleefd. Uit het onderzoek dat in 2007 is verricht naar de uitvoering van het reclasseringstoezicht blijkt dat een gespecificeerde bijzondere voorwaarde wordt gezien als stimulans voor een succesvol toezicht, omdat het duidelijkheid geeft over de invulling van het toezicht. Zowel de veroordeelde als de reclassering weten dus duidelijker wat de als bijzondere opgelegde voorwaarden inhouden en welke verplichtingen daaruit voortvloeien. De

reclassering kan zich bovendien tegenover de veroordeelde beroepen op de rechterlijke beslissing en staat daarmee sterker in het houden van het toezicht." Dat geldt ook voor een OM-straftbeslissing.

In het kader van "Toezicht op de bijzondere voorwaarden" zullen wij dan ook voorstellen om deze aanwijzing te schrappen uit artikel 6.1.16 lid 1 en om artikel 6.1.27 te laten vervallen. Voor het onderhavige wetsvoorstel verzoeken wij u om onderdeel b weg te halen uit artikel 7.7.5.

Straftbeslissing en adolescentenstrafrecht

In dit kader willen we erop wijzen dat de keuze tussen jeugdstrafrecht en volwassenenstrafrecht alleen mogelijk is bij beslissingen van de rechter. In de artikelen 77b en 77c Sr wordt alleen de rechter genoemd en wordt artikel 77f Sr over de OM-straftbeslissing niet genoemd. Wel staat in artikel 77f Sr de mogelijkheid dat de officier van justitie de aanwijzing geeft dat een minderjarige zich zal richten naar de aanwijzingen van een reclasseringsinstelling.

In lid 8 van artikel 257a Sv staat dat het OM bij een meerderjarige tot 23 jaar eveneens de aanwijzing kan geven "dat de jongvolwassene zich richt naar de aanwijzingen van een reclasseringsinstelling". Maar dan kan sowieso: artikel 257a lid 3 onder e ("andere aanwijzingen, het gedrag van de verdachte betreffend") sluit niet uit dat het OM de aanwijzing geeft mee te werken aan reclasseringtoezicht. Wellicht was in lid 8 een gecertificeerde instelling bedoeld, maar dat staat er niet. In de MvT van de Wet adolescentenstrafrecht staat: "Het wetsvoorstel wil de mogelijkheden die de strafbepaling biedt, uitbreiden naar de jongvolwassenen in de leeftijd van 18-23 jaar. Ook ten aanzien van deze adolescenten kan de officier van justitie dan bepalen dat zij zich zullen richten naar de aanwijzingen van de reclassering." Dus "reclassering" en niet jeugdreclassering. Het OM kan dus niet het 'jeugdstrafrecht' toepassen bij het opleggen van een strafbepaling aan een meerderjarige.

De discrepantie tussen de wet en de bedoeling van de wetgever levert onduidelijkheid en problemen op bij de tenuitvoerlegging. Het OM legt soms (een lichte vorm van) jeugdhulp op in een strafbepaling voor een meerderjarige, omdat die jeugdhulp de beste aanpak biedt. Er is bij een strafbepaling echter formeel geen sprake van toepassing van het jeugdstrafrecht en dus ook niet van "jeugdhulp". De gemeente is dan niet verplicht die jeugdhulp te betalen.

Wij verzoeken u om in de wet op te nemen dat het OM bij verdachten tot 23 jaar jeugdhulp als gedragsaanwijzing kan opnemen, op zo'n manier dat die jeugdhulp ook gefinancierd wordt, ook als de 3RO het toezicht uitvoert.

Informerende OM over toezicht

In de MvT staat: "De officier van justitie wordt geïnformeerd over de toezichthoudende instelling." Dat staat niet in de voorgestelde wetstekst. Het past ook niet bij de veranderde rol van het OM: de verantwoordelijkheid van het OM voor het toezicht betreft alleen vervolgsbeslissingen. Als een vervolgsbeslissing nodig is, zal de toezichthoudende instelling daartoe via het CJIB/AICE een verzoek aan het OM doen. Wij verzoeken u om de zin uit de MvT te verwijderen.

64 7.7.6 lid 1

In de MvT staat dat het eerste lid van artikel 6:1:25 Sv inhoudelijk ongewijzigd is overgenomen in artikel 7.7.6. De inhoud is echter niet hetzelfde. De toezichthoudende taak van de RvdK, die momenteel alleen geldt voor "jeugdigen", is uitgebreid naar reclasseringswerkzaamheden voor jeugdigen én jongvolwassenen. Bovendien is voor het geven van aanwijzingen aan de reclasseringsinstelling de tekst "indien het minderjarigen betreft" (huidige artikel 6:1:25) weggehaald.

Dat zou betekenen dat de RvdK voor alle meerderjarige adolescenten tot 23 jaar, die bij de 3RO in beeld zijn voor een advies, toezicht of werkstraf, aanwijzingen zou kunnen geven aan de 3RO.

- In artikel 7.7.6 is de toezichthoudende taak met "reclasseringswerkzaamheden" niet beperkt tot toezicht. In de MvT wordt ook de "voorbereiding" van de tenuitvoerlegging van de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige (gedragsbeïnvloedende maatregel GBM) genoemd.
- Met de toevoeging van "jongvolwassenen" is de toezichthoudende taak niet beperkt tot zaken onder het jeugdstrafrecht.
- Door het weghalen van "indien het minderjarigen betreft" is de toezichthoudende taak niet beperkt tot minderjarigen.

In de MvT wordt deze wijziging niet toegelicht. In de MvT staat wel: "Onder omstandigheden kan ook een reclasseringsinstelling toezicht houden". Dus alleen toezicht en niet advies. En: "In dat geval kan de raad voor de kindbescherming ook die reclasseringsinstelling aanwijzingen geven", met een verwijzing naar blz. 4 van de Tweede nota van wijziging van de Wet adolescentenstrafrecht. Op die bladzijde staat echter: "De onderdelen A en B verduidelijken dat de raad voor de kindbescherming ook bij de toepassing van het jeugdstrafrecht op jongvolwassenen toezicht zal houden op de uitvoering van de jeugdreclassering. De raad houdt daarnaast toezicht op de uitvoering van reclasseringswerkzaamheden bij minderjarigen, wanneer deze uitvoering bij minderjarigen is opgedragen aan een reclasseringsinstelling voor volwassenen". Dus alleen voor minderjarigen.

In de bijlage "Voortgang verbetertraject adolescentenstrafrecht" van 5 juli 2023 (kenmerk 4719355) bij de "Verzamelbrief justitiële jeugd" (kenmerk 4724848) die de minister op diezelfde datum aan de Tweede Kamer heeft gestuurd, is de "mogelijke uitbreiding" van de toezichthoudende taak in Boek 7 wel genoemd. Aangezien de wijziging niet genoemd is in de MvT ("inhoudelijk ongewijzigd"), gaan we ervan uit dat deze wijziging nog onvoldoende is overdacht.

Wij zien geen toegevoegde waarde van een toezichthoudende taak van de RvdK op werkzaamheden van de 3RO in het kader van een reclasseringsadvies, reclasseringstoezicht of taakstraf. Zie de eerdere algemene opmerkingen over adolescenten 18+ onder punt 2.2. Wij verzoeken u om de wijzigingen ten opzichte van het huidige artikel 6:1:25 te schrappen. Ons voorstel is eerder om de toezichthoudende taak van de RvdK te laten vervallen als de 3RO toezicht houden op 16- tot 18-jarigen.

65 7.7.6 lid 2

Het tweede lid van het huidige artikel 6:1:25 zal via een aanvullingswet worden geplaatst in Boek 6. Dat lid gaat om vrijwillige begeleiding door de jeugdreclassering op verzoek van de RvdK. Vaak is het wenselijk dat de 3RO betrokken zijn. Ook de 3RO verrichten activiteiten tijdens en na het verblijf in de jeugdinrichting, zoals het 'intramuraal fpt' bij de PIJ-maatregel voorafgaand aan het Scholings- en trainingsprogramma (STP) en de voorwaardelijke beëindiging, en in het nazorgoverleg. Wij verzoeken u om in de betreffende aanvullingswet rekening te houden met de rol die de 3RO kunnen vervullen bij de begeleiding van jeugdigen en te zorgen voor een wettelijke grondslag voor begeleiding door de reclassering.

66 7.7.11

Niet als in het huidige artikel 6:2:22 staat hier dat de rechter de PIJ-maatregel alleen voorwaardelijk of onvoorwaardelijk kan beëindigen na advies van de RvdK. In de MvT staat:

"Gezien de toezichhoudende rol van de raad voor de kindbescherming op de jeugdreclassering, en de daarmee samenhangende casusregie (zie de inleidende toelichting op Hoofdstuk 7 en artikel 7.7.6), vindt beëindiging door de minister niet plaats dan nadat de raad voor de kindbescherming daarover heeft geadviseerd."

In de praktijk is de reclassering vaak al betrokken bij de jeugdige, voor het toezicht tijdens een STP of voorwaardelijke beëindiging, of in voorbereiding daarop. Aangezien de toezichhoudende taak van de RvdK dan niet geldt (zie onze opmerkingen over artikel 7.7.6), ligt het dan niet voor de hand dat de RvdK eerst advies moet geven. Ook de rol van casusregie betekent niet dat er een advies van de RvdK nodig is. Het advies van de reclassering kan volstaan, waarbij de reclassering waar nodig afstemt met de RvdK. Zie ook de MvT bij artikel 7.7.12 over verlenging: "Als de veroordeelde inmiddels op grond van een scholings- en trainingsprogramma of een voorwaardelijke beëindiging buiten de inrichting verblijft, worden bij het advies tevens de beschouwingen gevoegd van de gecertificeerde instelling of de reclasseringsinstelling over de wenselijkheid van verlenging van de maatregel."

Wij stellen voor dat toegevoegd wordt dat het benodigde advies ook van de reclassering kan zijn.

67 7.7.12 lid 3

In lid 3 is conform huidig recht vastgelegd dat voor de verlenging er een advies van de inrichting moet zijn. Als niet wordt besloten tot verlenging, eindigt de PIJ-maatregel voorwaardelijk. Voor die situatie is van belang dat er ook een advies van de reclassering is, zodat de rechtbank direct bijzondere voorwaarden kan stellen voor de voorwaardelijke beëindiging. Meestal zijn de PIJ-jongeren inmiddels (ruim) boven de 18 jaar, en vaak is de reclassering al betrokken bij het re-integratietraject. Dan ligt een advies van de reclassering voor de hand. In de praktijk wordt de reclassering door de inrichting niet gevraagd om te adviseren, als de reclassering nog niet betrokken is bij het re-integratietraject of als ervan wordt uitgegaan dat de PIJ-maatregel zal worden verlengd. Als er dan geen verlenging volgt, start de voorwaardelijke beëindiging zonder bijzondere voorwaarden.

Wij vinden het wenselijk dat wordt geborgd dat er een advies is over de te stellen bijzondere voorwaarden en de uitvoerbaarheid van het toezicht.

68 7.7.12 lid 4

In de MvT staat dat artikel 7.7.12 inhoudelijk ongewijzigd is overgenomen uit het huidige artikel 6:6:31. Er is echter wel een inhoudelijke wijziging. Het verplichte advies van gedragsdeskundigen geldt niet meer als door verlenging "de maximale duur van de maatregel zal worden bereikt", maar als door verlenging "de maatregel de duur van vier jaar en zes maanden zal bereiken". Deze dubbelrapportage van gedragsdeskundigen wordt dus eerder in het traject opgesteld. Daarbij wordt het derde lid van artikel 7.4.4 over verlenging van de tbs-maatregel van toepassing verklaard. In artikel 7.4.4 gaat het echter over een totale duur die een periode van vier jaar of van een veelvoud van vier jaar te boven gaat, niet over een termijn van vier en een half jaar. Onduidelijk is dan welke gedeelte van artikel 7.4.4 van overeenkomstige toepassing is.

69 7.7.12 lid 6

Een verbetering is dat in de wet wordt opgenomen dat de rechter niet alleen tijdens maar ook voorafgaand aan de voorwaardelijke beëindiging bijzondere voorwaarden kan stellen.

Nieuw is ook dat de rechter de "begeleiding" van de veroordeelde kan opdragen aan een gecertificeerde instelling of, indien de veroordeelde de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, een reclasseringsinstelling", als de PIJ-maatregel voorwaardelijk beëindigd wordt. Ook hier zien wij liever geen opdracht van de rechter. Zie onze eerdere opmerkingen over "Toezicht op de bijzondere voorwaarden".

Daarnaast gaat het niet alleen om "begeleiding". Het gaat hier om reclasseringstoezicht door de jeugdreclassering of reclassering, zoals bedoeld in lid 4 van artikel 7.2.1. Daarbij gaat het niet alleen om "begeleiding" van de veroordeelde, maar ook om het toezien op de naleving van de voorwaarden. De term "begeleiding" is waarschijnlijk overgenomen uit het huidige artikel 6:6:32 over de verlenging van de voorwaardelijke beëindiging. Wij verzoeken u om - voor zover onderdeel b van lid 6 blijft staan - hierbij te spreken van toezicht op naleving van de voorwaarden en begeleiding van de veroordeelde ten behoeve daarvan.

70 7.7.13

Ook hier wordt niets vermeld over de noodzaak van een advies van de reclassering. Zie de eerdere opmerkingen over artikel 7.7.12 lid 3. En ook hier staat dat de rechter de "begeleiding" kan opdragen. Zie de opmerkingen over artikel 7.7.12 lid 6.

71 7.7.14

Dit artikel gaat over terugplaatsing in een inrichting na een overtreding van de voorwaarden die van rechtswege gelden tijdens de voorwaardelijke beëindiging van een PIJ-maatregel volgens artikel 77t Sr. Dit geldt voor de algemene voorwaarde om geen strafbaar feit te plegen en de voorwaarden over meewerken aan toezicht door de (jeugd)reclassering en meewerken aan vaststelling van de identiteit. Net als in het huidige artikel 6:6:32 geldt dit niet voor een overtreding van de bijzondere voorwaarden.

Bij een overtreding van de bijzondere voorwaarden geldt mogelijk artikel 7.2.8, via de bepaling in artikel 7.7.5 dat titel 2.2 van overeenkomstige toepassing is voor beslissingen onder het jeugdstrafrecht. Volgens lid 1 van artikel 7.2.8 kan de rechtbank de gehele of gedeeltelijke tenuitvoerlegging bevelen van een voorwaardelijk niet ten uitvoer gelegde straf of maatregel of gedeelte daarvan. Mogelijk geldt de voorwaardelijke beëindiging van de PIJ-maatregel als een deels niet ten uitvoer gelegde maatregel.

Dat zou betekenen dat bij een overtreding van de bijzondere voorwaarden een tijdelijke terugplaatsing mogelijk is door een gedeeltelijke tenuitvoerlegging van de voorwaardelijk beëindigde PIJ-maatregel. Terwijl bij een overtreding van de voorwaarden van rechtswege een tijdelijke terugplaatsing mogelijk is die niet langer dan een jaar mag duren. De vraag is waarom dit voor de bijzondere voorwaarden anders is geregeld voor de voorwaarden van rechtswege.

In de MvT wordt verwezen naar Kamerstukken II 2010/11, 33008, nr. 3, p. 4-5: "Het doel van een – eventueel te herhalen – terugplaatsing van korte duur, is de jeugdige maximaal te stimuleren om zich aan de gestelde voorwaarden te houden." Uit dat Kamerstuk (een MvT) blijkt niet dat er bewust onderscheid is gemaakt tussen bijzondere voorwaarden en voorwaarden van rechtswege. Die laatste bestonden toen ook nog niet, behalve de algemene voorwaarde om geen strafbaar feit te plegen.

Wenselijk is dat er geen onderscheid wordt gemaakt tussen een overtreding van de bijzondere voorwaarden en de voorwaarden van rechtswege. Het meewerken aan toezicht is immers juist ook bedoeld voor het toezicht op de bijzondere voorwaarden. In het kader van "Toezicht op de

bijzondere voorwaarden" pleiten wij voor dezelfde voorwaarden van rechtswege voor verschillende modaliteiten, met dezelfde mogelijkheden tot sanctionering als bij een overtreding van de bijzondere voorwaarden.

In de MvT staat verder - net als in het huidige artikel 6:6:32 - dat het zou gaan om het zich niet "gedragen naar de aanwijzingen van de gecertificeerde instelling". Wij verzoeken u deze tekst aan te passen. Ten eerste kan het ook gaan om toezicht door de reclassering. Ten tweede is het woord "aanwijzingen" niet op zijn plaats. De (jeugd)reclassering kan alleen aanwijzingen geven als dat nodig is voor het toezicht op de (bijzondere) voorwaarden. In de Wet voorwaardelijke sancties is juist bepaald dat de reclassering geen aanwijzingen kan geven waarmee feitelijk (aanvullende) bijzondere voorwaarden worden gesteld. Het doel van deze aanwijzingen van de reclassering is ervoor te zorgen dat het toezicht goed kan verlopen (Uitvoeringsbesluit voorwaardelijke veroordeling van 14 december 2011, toelichting op artikel 4).

In dit kader willen we nog benoemen dat voor zover ons bekend de termijn van de voorwaardelijke beëindiging doorloopt tijdens de terugplaatsing. We nemen aan dat dit niet veranderd is met artikel 7.1.8, dat dezelfde strekking heeft als het huidige artikel 6:1:23 lid 3. Je zou kunnen zeggen dat de voorwaardelijke beëindiging van de PIJ-maatregel niet ten uitvoer gelegd wordt tijdens de terugplaatsing, maar dat zou niet de juiste interpretatie van de wet zijn. Wij vragen u om hierover meer duidelijkheid te verschaffen in de wet.

Een probleem is dat er na de terugplaatsing soms weinig tijd meer is voor voortzetting van de verplichte nazorg. Dat was ook reden om de mogelijkheid van tijdelijke terugplaatsing in de wet op te nemen. Een tijdelijke terugplaatsing vlak voor de einddatum van de maatregel betekent echter dat de jeugdige de inrichting verlaat zonder verdere nazorg. Daarom willen we u vragen om te onderzoeken of er mogelijkheden zijn voor opschorting of verlenging van de maatregel vanwege terugplaatsing of gedeeltelijke tenuitvoerlegging.

72 7.7.15

De omzetting van de PIJ-maatregel naar tbs kan aan de orde zijn in verschillende fasen van de PIJ-maatregel, zowel tijdens de opname in de inrichting als tijdens de voorwaardelijke beëindiging, en eventueel ook daartussen tijdens het STP. In al deze fasen kan de (jeugd)reclassering al betrokken zijn, in ieder geval tijdens de voorwaardelijke beëindiging. Het is dan ook wenselijk dat de reclassering adviseert over de omzetting naar tbs. De reclassering kent de tbs-maatregel, en adviseert in het volwassenenstrafrecht al of tbs met voorwaarden mogelijk is in plaats van tbs met verpleging. Ook als de reclassering nog niet betrokken is, is het wenselijk dat de reclassering adviseert over de omzetting. Zeker nu in het wetsvoorstel is opgenomen dat de maatregel niet altijd in tbs met verpleging hoeft te worden omgezet, maar ook kan worden omgezet naar tbs met voorwaarden.

Wij vinden het wenselijk dat in de wet of lagere regelgeving wordt opgenomen dat de rechtbank ook het advies van de reclassering betreft bij de beslissing.

73 7.7.22

Zie de opmerkingen bij artikel 7.6.3. In dat artikel staat hetzelfde over het vaststellen van de identiteit voor het volwassenenstrafrecht.

74 7.7.23 t/m 7.7.27

Een gedragsbeïnvloedende maatregel bij jeugdigen (GBM) bestaat doorgaans uit een programma met onderdelen, meestal in de vorm van jeugdhulp. Die onderdelen zijn vergelijkbaar met de bijzondere voorwaarden bij andere modaliteiten. Maar omdat bij de GBM niet de termen "bijzondere voorwaarden" en "proeftijd" worden gehanteerd, wijkt de wetgeving over de GBM af. Dat leidt tot afwijkende wetsteksten en procedures. Het nieuwe wetboek biedt juist de mogelijkheid om de wet- en regelgeving meer te standaardiseren.

Wij vinden het wenselijk om de artikelen 7.7.23 t/m 7.7.27 Sv aan te passen, zodat deze meer in lijn met andere modaliteiten komt, en ook artikel 77w Sr aan te passen, al dan niet via een aanvullingswet of invoeringswet. Hieronder lichten we dat toe per artikel.

75 7.7.23

In lid 2 van artikel 7.7.23 gaat het over de "de voorbereiding en de ondersteuning" van de tenuitvoerlegging van de GBM. Het gaat daarbij om toezicht en begeleiding. Bij de GBM is weliswaar nodig dat de onderdelen van het programma daadwerkelijk uitgevoerd kunnen worden, maar dat geldt ook bij andere toezichten. De (jeugd)reclassering moet bijvoorbeeld ook indiceren en plaatsen als er zorg of jeugdhulp als bijzondere voorwaarde is gesteld. De GBM verschilt daarin niet van andere modaliteiten.

Ook op de GBM is artikel 7.2.1 over toezicht van (overeenkomstige) toepassing. In plaats van de voorbereiding en ondersteuning in artikel 7.7.23 zou ook volstaan kunnen worden met artikel 7.2.1. De zin over het vaststellen van de identiteit van de veroordeelde is dan ook overbodig. Dat staat ook in artikel 7.2.1 over het toezicht.

In het huidige artikel 6:3:12 staat: "Over de wijze waarop de veroordeelde de maatregel uitvoert, kan Onze Minister inlichtingen inwinnen bij de gecertificeerde instelling." Dit is in lid 2 veranderd in: "Over de wijze waarop de veroordeelde de maatregel uitvoert, kan Onze Minister inlichtingen inwinnen bij de raad voor de kindbescherming." In de MvT wordt deze wijziging niet toegelicht: "Als onderdelen van het programma worden uitgevoerd door verschillende instanties, kan daaruit tevens een coördinerende taak voor de gecertificeerde instelling voortvloeien. De minister kan inlichtingen inwinnen bij de raad voor de kindbescherming over de wijze waarop de veroordeelde de maatregel uitvoert."

Het lijkt ons sowieso niet nodig in de wet te vermelden dat de minister (het CJIB/AICE) inlichtingen kan inwinnen. Als daarvoor aanleiding is, kan het CJIB/AICE altijd inlichtingen inwinnen bij de uitvoerende instantie, zowel bij de jeugdreclassering als bij de reclassering. Dat geldt voor de tenuitvoerlegging van alle straffen en maatregelen. Bij andere straffen en maatregelen is het inwinnen van inlichtingen ook niet specifiek in de wet vermeld.

In lid 3 is uit het huidige artikel 6:3:12 overgenomen dat de rechter kan bepalen dat de voorbereiding en de ondersteuning van de tenuitvoerlegging van de GBM plaatsvindt door een reclasseringsinstelling in plaats van een gecertificeerde instelling. De opdracht tot toezicht, in dit geval een keuze tussen jeugdreclassering en reclassering, past volgens ons niet goed bij de rechter maar bij het CJIB namens de minister. Op basis van artikel 7.2.1 kan het CJIB/AICE besluiten om het toezicht te laten uitvoeren door een reclasseringsinstelling, als de veroordeelde 16 jaar of ouder was ten tijde van het delict. Zie de eerdere opmerkingen over "Toezicht op de bijzondere voorwaarden".

76 7.7.24

De rechter kan de invulling van de GBM kan wijzigen. Dat is hetzelfde als het wijzigen van bijzondere voorwaarden in artikel 7.2.7, dat ook geldt voor beslissingen onder het jeugdstrafrecht. Artikel 7.2.7 geldt echter alleen als er een proeftijd is, en de GBM kent geen "proeftijd". Als dezelfde terminologie wordt gebruikt, zou een apart artikel 7.7.24 niet nodig zijn. Zie de eerdere opmerkingen onder punt 4.5 over "Toezicht op de bijzondere voorwaarden".

De laatste zin in lid 3 over het advies als de reclassering toezicht houdt, past beter bij lid 2 over het advies door de RvdK.

77 7.7.27

In de MvT staat dat dit artikel inhoudelijk ongewijzigd is overgenomen uit het huidige artikel 6:6:36. Er zijn echter ook inhoudelijke verbeteringen doorgevoerd. In lid 2 is artikel 7.4.3 lid 5 (en 6) van overeenkomstige toepassing verklaard, zodat de GBM voortduurt zolang niet onherroepelijk is beslist op de vordering tot verlenging. In lid 3 is opgenomen dat er niet altijd een advies van de RvdK hoeft te zijn, maar dat in bepaalde gevallen een advies van een gedragsdeskundige of de uitvoerende reclasseringsinstelling volstaat.

De situatie in lid 3 waarbij een advies van een gedragsdeskundige of de uitvoerende reclassering volstaat, gaat echter om "het geval, bedoeld in artikel 77w, tweede lid, derde zin, van het Wetboek van Strafrecht". De zin in artikel 77w Sr gaat over het opleggen van een GBM aan een persoon die ten tijde van het delict al 18 jaar was. Dat zegt niets over de reclasseringsinstelling die belast is met de uitvoering van - het toezicht op - de GBM.

Hier moet het gaan om "het geval, bedoeld in artikel 7.7.23, derde lid", waarin staat dat de reclassering de "ondersteuning" kan geven bij personen vanaf 16 jaar. Wij verzoeken u dit aan te passen.

In de MvT staat bij lid 3: "In geval van een jongvolwassene kan het advies van de raad voor de kinderscherming achterwege blijven en wordt in plaats daarvan advies gevraagd van een gedragsdeskundige of van de reclasseringsinstelling die is belast met de uitvoering van de maatregel". Zie onze eerdere opmerkingen over de term "jongvolwassene". Vanwege de verwijzing naar artikel 77w zal in dit geval een meerderjarige bedoeld zijn, die dan abusievelijk "jongvolwassene" wordt genoemd. Het moet echter gaan om een persoon vanaf 16 jaar die is veroordeeld tot een GBM, waarbij de reclassering het toezicht uitvoert. Wij verzoeken u dit aan te passen.

Voor verlenging is daarnaast "een kopie van de aantekeningen over het gedrag van de veroordeelde, afkomstig van de instelling of organisatie die is belast met de tenuitvoerlegging van de maatregel" vereist. Het gaat hier om de instellingen en organisaties die een programma of onderdeel daarvan uitvoeren. De (jeugd)reclassering coördineert dit. In geval van toezicht door de reclassering zou het advies van de reclassering moeten volstaan, waarin de voortgang van de onderdelen van het programma worden beschreven, net als bij een advies vanuit een toezicht op bijzondere voorwaarden. Dat bevat dan echter geen "kopie van de aantekeningen" door de instellingen of organisaties.

Verder is de term "tenuitvoerlegging van de maatregel" niet passend in de genoemde zin: deze instellingen en organisaties zijn belast met de "uitvoering van een programma" of onderdeel daarvan, zoals ook in lid 1 van artikel 7.2.23 staat. Ze zijn niet de uitvoeringsorganisatie die verantwoordelijk is voor de tenuitvoerlegging, maar worden gevraagd een onderdeel te verzorgen.

78 7.7.33

Volgens de transponeringstabellen zou een deel van lid 1 nieuw zijn. In de MvT is niet aangegeven wat er nieuw is. Dat lijkt de beroepsmogelijkheid tegen de "wijziging van de inhoud van de maatregel strekkende tot beperking van de vrijheid" te zijn. Zie onze eerdere opmerking over artikel 7.6.23.

79 Boek 8

Op het wetsvoorstel voor Boek 8 hebben wij geen reactie. In de Werkgroep Uitvoeringsconsequenties zijn inhoudelijke wijzigingen geïnventariseerd. Deze inhoudelijke wijzigingen waren beperkt en zijn niet relevant voor 3RO. We kunnen niet overzien of er nog andere wijzigingen zijn, die - indirect - het werk van de reclassering raken.

80 Tot slot

Voor een aantal wijzigingen zijn de consequenties voor de inhoud en de kwaliteit van de reclasseringswerkzaamheden nog niet duidelijk. Wij vinden het wenselijk dat eerst de consequenties worden onderzocht vóórdat wet- en regelgeving wordt vastgesteld. Hiervoor is eerst een nadere uitwerking in beleidsregels en/of ketenprocessen nodig. Graag gaan we voor deze uitwerking in overleg met het ministerie en ketenpartners.

We verzoeken u ook om te bezien of sommige wijzigingen al eerder doorgevoerd kunnen worden in de huidige wet, omdat nog onzeker is wanneer het nieuwe wetboek kan ingaan.

Mocht u nog vragen hebben over onze reactie, dan zijn wij graag bereid tot een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet, mede namens mijn collega's van Reclassering Nederland en van de Stichting Verslavingsreclassering GGZ

Directeur Reclassering Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering

